

KYRKOFONDSKOMMITTÉN

VI

BETÄNKANDE ANGÅENDE
TILLFÄLLIG LÖNEFÖRBÄTTRING ÅT KYRKOHERDAR
OCH KOMMINISTRAR I NYREGLERADE PASTORAT
M. FL. PRÄSTMÄN

STOCKHOLM 1920
ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

TILL KONUNGEN.

Åtskilliga underdåniga framställningar avseende större eller mindre ändringar i 1910 års prästerliga lönelagar hava genom nådiga remisser överlämnats till kyrkofondskommittén antingen för avgivande av under-

*Anhängiga
frågor om än-
dringar i
prästlönela-
garna.*

dåniga utlåtanden eller för att tagas i övervägande vid fullgörande av det kommittén anförtrodda huvudsakliga uppdraget.

Några av dessa remisser har kommittén redan genom särskilda underdåniga utlåtanden besvarat. Sålunda har kommittén yttrat sig i frågor om förhöjning i kontraktsprostarnas arvode och beredande åt dem av reseersättning m. m., om skjutsersättning åt ständiga adjunkter, om ändring i 9 § kyrkofondslagen i syfte att erhålla anslag ur kyrkofonden till utveckling av den kyrkliga organisationen i nyreglerade pastorat samt om ändring i bestämmelserna rörande församlingarnas redovisning av medel till kyrkofonden, allt frågor, som mera beröra speciella, mindre grundväsentliga områden av 1910 års prästerliga lönelagar. Till denna grupp höra även några remisser, som kommittén har för avsikt att inom kort besvara, och vilka avse dels en framställning från styrelsen för skånska prästerskapets ekonomiska sammanslutning angående optionsrätt för vederbörande tjänstinnehavare till viss del av förutvarande bostadsboställe, dels ock underdåniga framställningar av prästmötet i Strängnäs stift och allmänna svenska prästföreningens centralstyrelse om beredande av semester åt prästerskapet.

Övriga ifrågavarande remisser däremot, som ännu icke av kommittén besvarats, röra väsentligen ändringar i de genom dessa lagar fastställda huvudgrunderna för det nya prästerliga lönesystemet. Dessa remisser hava meddelats

1:o) den 28 september 1917 å fyra särskilda framställningar angående ändringar i lagarna den 9 december 1910 om reglering av prästerskapets avlöning m. m.,

2:o) den 30 november 1917 å en framställning av biskopskonferensen angående revision av berörda lagar m. m.,

3:o) den 31 januari 1918 å en av allmänna svenska prästföreningen hos ecklesiastikministern gjord framställning angående vidtagande av åtgärder för revision av samma lagar m. m.,

4:o) den 8 november 1918 å kyrkomötets underdåniga skrivelse den 21 juni 1918 i anledning av väckta motioner om vidtagande av åtgärder för ändring i vissa hänseenden av lagen om reglering av prästerskapets avlöning m. m.,

5:o) den 24 januari 1919 å en framställning av domkapitlet i Lund den 27 december 1918 angående vissa ändringar i löneregleringslagen, samt

6:o) den 24 oktober 1919 å en framställning av nämnda domkapitel den 8 i samma månad angående revidering av sistberörda lag m. m.

Omförmälda framställningar gå huvudsakligen ut på vidtagande av följande ändringar, nämligen

att lönernas grundbelopp måtte höjas och fyllnadsbeloppen utgå efter delvis ändrade grunder;

att löneförhöjning enligt 4 § löneregleringslagen måtte kunna utgå med högre än där angivet belopp och att ersättning för duplikation icke måtte inräknas i denna löneförhöjning;

att lönemaximum enligt 5 § samma lag måtte förhöjas;

att ålderstillägg måtte utgå efter andra grunder än den nu stadgade;

att ringare röstövertikt än den i 9 och 10 §§ löneregleringslagen föreskrivna måtte erfordras för där angivna beslut;

att skjutsersättningen måtte höjas;

att, där ved ej finnes att tillgå å löneboställe inom pastoratet, tjänst innehavaren måtte bekomma visst kontant belopp ur kyrkofonden till inköp av bränsle, vilket belopp ej finge inräknas i löneförhöjning enligt 4 § löneregleringslagen;

att, om för bestridande av prästlönerna ej skulle erfordras en utdebitering av 3 öre för varje helt eller påbörjat tiotal kronor av hela inkomstbeloppet inom pastoratet, utdebitering till 3 öre dock måtte ske och överskottet inlevereras till kyrkofonden;

att präst, som genom lönereglering enligt 1910 års lönelagar finge väsentligt mindre lön än han dittills åtnjutit, måtte kunna tillerkännas viss årlig ersättning ur kyrkofonden;

att emeritilönerna måtte förhöjas;

att prästerskapets löner måtte till viss del utgå efter markegång;

att intill sistnämnda ändring vidtagits i löneregleringslagen, åt varje präst, som uppbär avlöning enligt denna lag, måtte tillerkännas en löneförbättring till skäligt belopp; samt

att, därest vissa av de ändringar i löneregleringslagen, som sålunda föreslagits, skulle bliva vidtagna, ändringarna även måtte gälla prästerskapet i de pastorat, för vilka lönereglering redan blivit fastställd.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen för innehållet i ovan omförmälda framställningar är den ifrågasatta revisionen av de lagar och författningar, som röra de prästerliga löneförhållandena, ett spörsmål av synnerligen vittutseende beskaffenhet. Och i själva verket torde detta spörsmål visa sig mera omfattande än vad framställningarna giva vid handen och i följd därav komma att för sin slutliga lösning kräva betydligt längre tid än vid första påseendet kan synas antagligt. En revision torde nämligen, då den en gång anses böra företagas, icke kunna inskränkas till de författningsbestämmelser, som berörts i de olika framställningarna, utan böra utsträckas till samtliga författningar i deras

*Lämpligheten
att nu till
prövning upp-
taga revisions-
frågan.*

helhet. Därtill kommer att mot det nuvarande lönesystemet torde kunna riktas så pass välgående anmärkningar att möjlighet finnes för att, när förslagen om ovannämnda författningars revision upptagas till prövning, frågan om en mer eller mindre genomgripande omläggning av själva lönesystemet kommer att tränga sig fram.

Vidare bör ej förbises, att revisionsfrågan måste ställas i det allra närmaste sammanhang med den fråga, vars handläggning kyrkofonds-kommittén fått till sitt huvudsakliga uppdrag, nämligen frågan huru förvaltningen såväl av kyrkofonden och de särskilda kapitaltillgångar i penningar och fast egendom, vilkas avkastning skall ingå till kyrkofonden, som även av övriga prästerliga avlöningstillgångar lämpligen bör ordnas, samt huru en verksam tillsyn över denna förvaltning bör åvägbringas. Allt efter det sätt, varpå sistnämnda fråga kan komma att bliva löst, måste man lämpa omarbetningen av väsentliga delar av de nuvarande författningarna rörande prästerskapets löneförhållanden.

Om redan nämnda omständigheter väcka vissa betänkligheter mot upptagande för det närvarande till behandling av den vidlyftiga och tvivelsutan svårlösta frågan om revision av de prästerliga lönelagarna, så ökas dessa betänkligheter därav att det måste anses synnerligen tveksamt, huruvida tiden överhuvud må vara lämplig för en allmän revision av ifrågasvarande lagar. Det synes nämligen knappast kunna ifrågasättas, att man under det ännu pågående arbetet med att i enlighet med lagen den 9 december 1910 reglera lönerna för prästerskapet i de särskilda pastoraten skulle i mera väsentliga hänseenden sätta ur kraft denna lags bestämmelser och för tillämpning vid det fortsatta lönerегleringsarbetet beträffande de ännu oreglerade pastoraten i stället fastställa förändrade grunder, helst olika meningar kunna göra sig gällande beträffande frågan, huruvida åt dessa grunder kunde givas återverkande kraft till förmån för de präster, som redan fått sina löner nyreglerade, utan att en förtida omreglering av dessa löner måste företagas.

Därest ett uppskov med den ifrågasatta revisionen av de prästerliga lönelagarna skulle medföra att även det närmaste och angelägnaste syftet med de väckta revisionsförslagen, nämligen att införa en allmän skälig förhöjning i de på grund av lönerегleringar enligt 1910 års lag utgående lönerna för prästerskapet i de territoriella församlingarna, måste undanskjutas, skulle ett uppskov med revisionsfrågans upptagande till behandling givetvis innebära en allvarlig olägenhet. Omförmälda påföljd av ett uppskov är emellertid ingalunda nödvändig. Behovet av löneförbättring i erforderlig och skälig omfattning — vilket behovs förefintlighet kommittén kommer att nedan närmare beröra i sitt rätta sammanhang —

kan nämligen tillgodoses — förutom medelst anvisande framdeles såsom hittills av dyrtidstillägg, så länge sådant är påkallat — genom beträdande av den för stora grupper av statens befattningshavare anlitade utvägen att bereda vederbörande tjänst innehavare tillfällig *löneförbättring*.

Nämnda väg för tillgodoseende av prästerskapets behov av löneförbättring erbjuder många fördelar. Under det att frågan om en löneförhöjning, företagen medelst en revision av avlöningsförfattningarna, på sätt i det föregående berörts, icke kan antagas komma att nå fram till ett avgörande förr än i en mer eller mindre avlägsen framtid, torde den vida enklare frågan om en tillfällig löneförbättring, som nära ansluter sig till de nyreglerade lönerna, kunna vinna sin lösning redan nästföljande år, då allmänt kyrkomöte kan förmodas komma att hållas. Ifrågavarande form av löneförbättring förhindrar icke löneregleringsarbetets fortgång efter samma grunder som hittills och möjliggör således att enhetligheten i detta arbete även i fortsättningen kan uppehållas. Löneförbättringen skulle innebära ett tillmötesgående av det huvudsakligaste i de framkomna kraven och skulle tillgodokomma icke blott de präster, vilkas löner hädanefter regleras efter 1910 års lag, utan även dem, vilkas löner redan undergått sådan reglering.

Jämte det kommittén alltså anser åtgärder nu böra vidtagas för beredande åt det nyreglerade prästerskapet av tillfällig löneförbättring, håller kommittén tillika före att den ifrågasatta allmänna revisionen av de prästerliga löneförfattningarna bör tillsvidare undanskjutas och att, där enstaka förändringar i författningarna under tiden visa sig nödvändiga, man bör framdeles, såsom hittills även skett, tillsvidare fortgå på de partiella reformernas väg.

I den följande framställningen förbigår kommittén de präster, vilkas avlöning utgår enligt äldre bestämmelser. Dessas behov av ökad avlöning kan nämligen i skälig omfattning tillgodoses genom lönetillskott med tillämpning av bestämmelsen i 9 § kyrkofondslagen. Kommittén föreställer sig att, därest det nyreglerade prästerskapet kommer i åtnjutande av tillfällig löneförbättring, Eders Kungl. Maj:t vill vid beredande av lönetillskott åt prästerskapet i oreglerade pastorat taga erforderlig hänsyn härtill genom att i motsvarande mån höja dessa tillskott.

Då kommittén alltså nu går att för Eders Kungl. Maj:t framlägga förslag till åtgärder för beredande åt det nyreglerade territoriella prästerskapet av tillfällig löneförbättring, torde vara lämpligt att till en början

1910 års
prästerliga
lönelagar.

erinna om de grunder, efter vilka prästerliga befattningshavare, varom nu är fråga, avlönas, och för de bestämmelser, som gälla med avseende på anskaffandet av de för dessa prästers avlöning erforderliga medlen.

a) Grunder för prästerskapets avlöning.

Omförmälda grunder innehållas i lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 samt, beträffande det extra ordinarie prästerskapet och vikarierande ordinarie präst, dessutom i nådiga förordningen den 18 april 1914 angående reglering av det extra ordinarie prästerskapets avlöning samt angående gottgörelse till ordinarie präst, som mottagit förordnande att jämte egen tjänst uppehålla annan befattning eller annan i hans tjänst biträda (den så kallade adjunktsavlöningsförordningen).

Lönerna för det *ordinarie* prästerskapet — kyrkoherdar och komministrar — fastställas av Konungen pastoratsvis i penningar för en tid av 20 år, räknat från den dag, förut gällande löneregleringsresolution upphör att äga tillämpning. Lönen delas i grundbelopp samt fyllnadsbelopp, beräknat efter pastoratets folkmängd vid tiden för löneregleringens fastställande och pastoratets areal i land, vartill kan komma ytterligare tillägg med hänsyn till särskilda förhållanden, såsom synnerligen höga levnadskostnader i orten, duplikationsskyldighet, besvärlig tjänstgöring. Tillägget får ej överskrida för kyrkoherde 1,000 kronor och för komminister 750 kronor.

Lägsta lön är — frånsett undantagsfall — för kyrkoherde 4,000 kronor och för komminister 2,500 kronor; högsta lön för komminister är 5,000 kronor, för kyrkoherde 8,000 kronor samt för domprost och pastor primarius i Stockholm 10,000 kronor.

Präster, vilkas lön bestämts till lägre belopp än för kyrkoherde 4,500 kronor och för komminister 3,000 kronor, erhålla efter viss tids tjänstgöring ålderstillägg, så avpassat att lönen jämte ålderstillägget uppgår till nyssnämnda belopp, dock får ålderstillägget icke i något fall överstiga 500 kronor.

Härförutom åtnjuter tjänst innehavaren fri bostad, bestående av tomt med bostadshus, och, där hinder ej möter, erforderligt område till trädgård. Kan fri bostad ej beredas, utgår till tjänst innehavaren hyresersättning, till beloppet bestämd av Kungl. Maj:t. Vidare åtnjuter prästen ersättning för skjuts i tjänsteärenden med högst 250 kronor samt bränsle till husbehov, där tillgång därtill finnes; kostnaderna för vedens fällning, framforsling och beredning skola emellertid bestridas av tjänst innehavaren. Saknas bränsletillgång, plägar denna omständighet betraktas som sådant

särskilt förhållande, som kan föranleda lörens höjande genom tilläggsbelopp.

Utöver sålunda angivna löneförmåner kan ordinarie präst under vissa förutsättningar åtnjuta särskild ersättning för annan prästerlig tjänstgöring. Sålunda äger ordinarie präst, som mottagit förordnande att jämte egen tjänst uppehålla annan befattning eller annan i hans tjänst biträda, att av den, som uppbär med den senare befattningen förenade inkomster, åtnjuta gottgörelse enligt de av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter angående beräkning av sådan gottgörelse. Bestämmelserna i sagda hänseende äro givna i adjunktsavlöningsförordningen. Gottgörelse till den ordinarie präst, som biträder annan i hans tjänst, utgår enligt denna förordning, om frivillig överenskommelse mellan vederbörande icke träffas, enligt domkapitlets bestämmande med visst belopp, för vilket dock visst minimum och visst maximum bestämts. Den som jämte egen tjänst uppehåller annan befattning är berättigad att därutöver åtnjuta vikariearvode efter samma grunder som nedan angivas för extra ordinarie präst.

Inom det tjänstgörande *extra ordinarie* prästerskapet kunna, såsom kommittén närmare erinrat i utlåtande den 17 december 1917 — för vilket finnes lämnad redogörelse i den till 1918 års lagtima riksdag avlätna propositionen nr 286 med förslag till lag angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat m. fl., statsrådsprotokollet sid. 8 — urskiljas fyra särskilda grupper befattningshavare, nämligen 1) de s. k. ständiga adjunkterna eller de som avses i 14 § 3 mom. löne regleringslagen, 2) kontraktsadjunkter m. fl., anställda i nyreglerade pastorat på grund av stadgandet i 6 § 8 mom. kyrkofondslagen, 3) pastoratsadjunkter m. fl., anställda i oreglerade pastorat, och 4) adjunkter i egentlig mening.

De egentliga adjunkterna och de s. k. ständiga adjunkterna skola enligt 12 § löneruleringslagen såsom löneförmåner åtnjuta — förutom skjuts i tjänstarenden och kostnadsersättning för resa till tjänstgöringsort — dels bostad och vivre, dessa förmåner utgående in natura eller under vissa förutsättningar i penningar, dels ock årligt adjunktsarvode ej understigande 1,000 kronor, allt enligt de närmare föreskrifter, Konungen därom meddelar; och skall, där adjunkt tjänstgör vid två ordinarie befattningar, adjunktsarvodet ökas med hälften av det såsom adjunktsarvode i allmänhet utgående belopp. De föreskrifter, som sålunda skulle meddelas av Kungl. Maj:t, hava utfärdats genom ovannämnda förordning den 18 april 1914, och stadgas däri att arvodet, där ej Kungl. Maj:t för särskilt fall annorlunda bestämmer, utgår med 1,200 kronor för år

räknat jämte två ålderstillägg, vardera å 300 kronor efter viss tids tjänstgöring. Arvodet för de så kallade ständiga adjunkterna bestämmes till beloppet i den resolution, varigenom lönerna regleras för prästerskapet i det pastorat, där adjunkten är anställd. Såvitt för kommittén är känt har arvodet till ständig adjunkt bestämts till lägst 1,500 kronor och högst 2,500 kronor.

Skola förmånerna av bostad och vivre utgå i penningar, skall gottgörelse för dem utgivas med belopp, som, med hänsyn till levnads-kostnaderna i orten, för varje särskilt fall bestämmes av vederbörande domkapitel eller konsistorium; dock att gottgörelsen icke i något fall må fastställas till lägre belopp än 600 kronor för år räknat. Tjänstgör extra ordinarie präst såsom biträde vid två ordinarie befattningar, skall adjunktsarvodet ökas med 600 kronor. Då extra ordinarie präst på grund av förordnande uppehåller ordinarie tjänstbefattning, skall den extra ordinarie prästen, utöver vad han såsom adjunkt äger åtnjuta, tillika erhålla vikariearvode med belopp, i allmänhet motsvarande viss procent av den med befattningen förenade reglerade lönen, dock med iakttagande av visst minimi- och visst maximibelopp.

Arvodena till de till grupp 2) hänfödda extra ordinarie prästerna bestämmas till beloppet av Kungl. Maj:t (6 § 8 mom. kyrkofondslagen).

De extra ordinarie prästmän, vilka upptagits i grupp 3), torde här kunna förbigås, enär de äro anställda för pastorat, där ny lönerreglering icke trätt i tillämpning, och alltså deras behov av löneförhöjning lärer böra tillgodoses med tillämpning av 9 § kyrkofondslagen och således i annan ordning än nu är i fråga.

Uppdraget som *kontraktsprest* kan sägas vara en bisyssla för ordinarie präst så till vida som uppdraget tillkommer en ordinarie kyrkoherde inom vederbörande kontrakt.

Jämlikt 17 § lönerregleringslagen fastställer Konungen för en var av kontraktsprestarna arvode, fördelat i grundbelopp, utgörande 150 kronor för en var av dem, och fyllnadsbelopp, som enligt lagens närmare bestämmelse lämpas efter antalet pastorat, kontraktet innefattar, och kontraktets areal i land.

I följd härav växla de av Kungl. Maj:t med tillämpning av dessa stadganden fastställda prostarvodena från 180 kronor till 870 kronor; medeltalet är omkring 320 kronor.

b) Anskaffandet av de prästerliga avlöningsmedlen.

De för kyrkoherdar och komministrar fastställda lönerna ävensom ersättningar och arvoden till de så kallade ständiga adjunkterna bestridas med avgifter, som med viss närmare angiven begränsning utdebiteras

inom pastoraten, samt med vissa andra till pastoratens förfogande ställda inkomster, varjämte kyrkofonden, på sätt nedan säges, under viss förut-sättning har att därtill bidraga.

De närmare bestämmelserna i angivna hänseenden äro meddelade i 19 och 21 §§ löne regleringslagen, av vilka den förra huvudsakligen stadgar följande:

Till bestridande av ifrågavarande löner, ersättningar och arvoden skola, i den mån sådant erfordras, i nedan nämud ordning användas: 1) församlingsavgifter till belopp ej överstigande 3 öre för varje helt eller påbörjat tiotal kronor av hela inkomstbeloppet inom pastoratet, 2) arrenden av ecklesiastika löne boställen med vissa angivna undantag, 3) avgälder av lägenheter, avsöndrade eller upplåtna från boställen, som nyss sagts, ränta å medel, som vid försäljning eller avstående för allmänt behov erhållits för sådant boställe eller del därav, ävensom övriga till avlöning av prästerskapet i pastoratet avsedda medel med undantag av sådana, vilka skola tillgodokomma viss tjänstinnehavare utöver lönen eller ingå till kyrkofonden, 4) skogs försäljningsmedel, utgående med ett efter vissa grunder fastställt belopp, samt 5) ytterligare församlings-avgifter till erforderligt belopp.

Beträffande kyrkofondens bidragsskyldighet är i 21 § föreskrivet att, om för omförmälda ändamål såsom församlingsavgifter utdebiterats sammanlagt större belopp än som motsvarar 6 öre för varje helt eller påbörjat tiotal kronor av pastoratets hela inkomstbelopp, ersättning skall av kyrkofondens medel beredas pastoratet för det överskjutande beloppet utom beträffande lönebelopp, som församling särskilt förbundit sig att utgöra.

Alderstillägg och skjutsersättning gäldas av kyrkofonden. Hyres-ersättning betalas av pastoratet, utan rätt till bidrag från kyrkofonden.

Gottgörelse för uppdrag för ordinarie präst att annan i hans tjänst biträda eller att jämte egen tjänst uppehålla annan befattning utgöres av innehavaren av den senare befattningen.

I avseende å sättet för bestridande av avlöningen för det extra ordinarie prästerskapet gäller att, såsom nyss sagts, avlöningen för de så kallade ständiga adjunkterna utgår efter samma grunder som det ordinarie prästerskapets löner. Avlöningen för de extra ordinarie präster, som äro hänförliga till ovannämnda andra grupp, gäldas av kyrkofonden. De till tredje gruppen hörande extra ordinarie prästerna kunna av nyss angivet skäl här lämnas å sido. Vad angår fjärde gruppens extra ordinarie präster eller dem, som i egentlig mening äro adjunkter eller vikarier, stadgas huvudsakligen föl-

jande. Bostad och vivre ävensom skjuts i tjänstöranden tillhandahållas adjunkten av den präst, till vilkens biträde han är anställd eller vilkens tjänst han uppehåller. Adjunktsarvode, inbegripet ålderstillägg, för extra ordinarie präst, vilken är anställd såsom biträde åt allenast en ordinarie tjänstinnehavare, gottgöres av kyrkofonden. Det belopp, varmed adjunktsarvodet under förut angiven förutsättning skall förhöjas, utgöres av adjunktstagarna. Vikariearvode gäldas av den, som uppbär de med den ordinarie tjänsten förenade inkomsterna. Kostnadsersättning till adjunkt för resa till tjänstgöringsort bestrides av kyrkofonden.

Vad slutligen angår det kontraktsprostarna tillkommande arvodet, gäldas detta från kyrkofonden.

Till närmare belysning av de lönebelopp, som framgått ur det verkställda lönerogleringsarbetet, omfattande de lönerogleringar, vilka trätt eller skola träda i tillämpning den 1 maj åren 1914—1920, har kommittén i efterföljande tablå gjort en sammanställning, däri prästerna, kyrkoherdar för sig och komministrar för sig, efter den kontanta lörens storlek sammanförts stiftsvis i olika grupper, likasom i särskilda kolumner angivits antalet präster, i vilkas lön ingår fyllnadsbelopp med hänsyn till behovet att köpa bränsle, samt huru många som fått sig tillerkänd hyresersättning.¹ Härvid har i avseende å pastorat, för vilka i avvaktan på att meddelat beslut om ändring i indelningen och organisationen komme att gå i verkställighet fastställts såväl definitiv som interimistisk löneroglering, allenast den förra tagits i beräkning.

Av berörda tablå framgår att, i avrundade tal angivet, av de för kyrkoherdarna fastställda kontanta lönerna 3 % understiga 4,000 kronor, 16 % uppgå till 4,000 kronor men ej till 4,500 kronor, 24 % uppgå till 4,500 kronor men ej till 5,000 kronor, 30 % uppgå till 5,000 kronor men ej till 5,500 kronor, 10 % uppgå till 5,500 kronor men ej till 6,000 kronor, 7 % uppgå till 6,000 kronor men ej till 7,000 kronor samt 9 % överstiga 7,000 kronor, ävensom av de kontanta lönerna för komministrar 1 % understiger 2,500 kronor, 28 % uppgå till 2,500 kronor men ej till 3,000 kronor, 31 % uppgå till 3,000 kronor men ej till 3,500 kronor, 17 % uppgå till 3,500 kronor men ej till 4,000 kronor, 12 % uppgå till 4,000 kronor men ej till 5,000 kronor samt 11 % bestämts till 5,000 kronor.

För de ständiga adjunkterna, vilkas antal, så vitt för kommittén är känt, uppgår till 57, har arvodet fastställts, i 14 fall till 1,500 kro-

¹ I regeln är hyresersättningen bestämd att utgå endast under tiden intill dess prästgård hunnit anskaffas och upplåtas.

nor, i 22 fall till 1,800 kronor, i 16 fall till 2,000 kronor, i 3 fall till 2,200 kronor och i 2 fall till 2,500 kronor.

Beträffande de belopp, vartill ersättningen för bostad och vivre utgår till de ständiga adjunkterna, har enligt uppgifter som kommittén inhämtat från domkapitelsexpeditionerna, dessa blivit av domkapitlen bestämda, i 6 fall till högst 1,500 kronor, i 13 fall till mellan 1,500 och 2,000 kronor, i 4 fall till mellan 2,000 och 2,500 kronor och i 19 fall till mer än 2,500 kronor. I övriga fall har något belopp icke blivit av domkapitlen fastställt.

I avseende å behovet för prästerskapet att erhålla förhöjning i de på grund av löneregleringar enligt 1910 års lag utgående lönerna torde kommittén kunna fatta sig kort. Det torde vara tillräckligt att erinra om det allmänt erkända förhållandet att den betydande fördyring i levnads-kostnaderna, som under de senare åren gjort sig gällande, medfört stora svårigheter för dem vilka, i likhet med vad förhållandet är med prästerskapet i de nyreglerade pastoraten, hava fått sig anvisade fixa penning-löner. På alla arbetsområden har också den inträdda fördyringen ansetts böra föranleda förhöjning i förutvarande avlöningsbelopp.

Redan den under ifrågavarande tidsperiod normalt fortgående pris-stegringen har haft till följd en icke ringa sänkning i värdet å lönerna, i väsentligt större omfattning har den omedelbart av krigstidsförhållan-dena förorsakade dyrtiden medfört en dylik verkan.

Så vitt staten och dess befattningshavare angår hava kraftiga åtgärder vidtagits till lindrande av det tryck, den omedelbart av krigstids-förhållandena föranledda dyrtiden utövat på löntagarna. I stor utsträckning hava beviljats krigstids-, sedermera dyrtidsunderstöd att utgå jämte den vanliga avlöningen.

Även prästerna hava härvid blivit tillgodosedda. I avseende å de präster, vilka fått sina löneförhållanden reglerade efter 1910 års prästerliga lönelagar, torde sålunda få erinras därom att sedan genom lagen angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat m. fl. den 30 augusti 1918 lämnats medgivande bland annat till att efter närmare angivna grunder bereda krigstidstillägg och krigstidshjälp åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat ävensom åt extra ordinarie präster av vissa närmare angivna grupper, har Eders Kungl. Maj:t genom särskilda kungörelser samma den 30 augusti 1918 utfärdat bestämmelser efter vilka sådant understöd skulle utgå för ecklesiastikåren 1917—1918 och 1918—1919. Efter det innevarande års lagtima riksdag med anledning

*Behov av
löne-
förhöjning.*

Vidtagna åtgärder till lindrande av dyrtidens tryck.

T a -

utvisande kyrkoherdars, komministrars och ständiga adjunkters fördelning i löne-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Stift	K y r k o h e r d a r												
	antal ny- regle- rade	som i årlig kontant lön erhålla										som erhålla	
		under 4 000 kronor	4 000— 4 499 kronor	4 500— 4 999 kronor	5 000— 5 499 kronor	5 500— 5 999 kronor	6 000— 6 499 kronor	6 500— 6 999 kronor	7 000— 7 499 kronor	7 500— 7 999 kronor	8 000 kronor o. där- över	ersätt- ning för bränsle	hyres- ersätt- ning
Uppsala	141	9	24	34	36	10	5	5	3	7	8	48	10
Linköpings	130	11	38	34	26	9	3	1	1	1	6	48	5
Skara	103	4	10	39	35	7	1	1	1	1	4	58	3
Strängnäs	89	2	21	32	18	4	2	3	2	—	5	37	3
Västerås	88	4	18	18	13	11	5	5	5	3	6	17	2
Växjö	107	2	29	30	31	7	2	3	1	1	1	30	5
Lunds	112	—	2	15	66	15	6	3	1	—	4	91	9
Göteborgs	57	1	6	7	23	14	2	1	2	—	1	33	3
Karlstads	23	—	—	4	7	3	3	4	1	—	1	5	3
Härnösands	38	—	1	8	9	9	6	2	1	—	2	3	1
Luleå	28	—	—	1	2	9	2	4	1	2	7	10	—
Visby	30	—	3	8	17	1	—	—	—	—	1	14	—
Stockholms stad	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—
Summa	947	33	152	230	283	99	37	32	20	15	46	395	44
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
	100.00	3.49	16.05	24.29	29.88	10.45	3.91	3.38	2.11	1.58	4.86	41.71	4.65

b l a

grupper m. m. enligt definitiva löneregleringar tillhörande 1914-1920 årens serier.

15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
K o m m i n i s t r a r										Ständiga adjunkter				
antal nyregle- rade	som i årlig kontant lön erhålla							som erhålla			antal	som i årligt arvode erhålla		
	under 2 500 kronor	2 500— 2 999 kronor	3 000— 3 499 kronor	3 500— 3 999 kronor	4 000— 4 499 kronor	4 500— 4 999 kronor	5 000 kronor	ersättning för bränsle	hyres- ersättning	1 500 kronor		1 800 kronor	2 000 kronor o. där- över	
76	1	14	18	18	10	4	11	23	25	15	4	7	4	
57	1	20	22	5	2	2	5	16	15	8	—	3	5	
68	—	25	28	7	2	2	4	30	17	4	1	1	2	
49	1	11	19	7	3	2	6	18	14	2	1	1	—	
59	—	7	18	13	10	1	10	6	22	7	2	4	1	
71	3	36	23	7	—	—	2	21	12	4	1	1	2	
17	—	—	5	5	1	4	2	14	12	5	—	2	3	
34	—	8	11	12	1	—	2	16	14	3	1	2	—	
38	—	23	11	2	—	2	—	7	12	2	2	—	—	
24	—	4	7	7	4	2	—	6	8	2	2	—	—	
39	1	—	3	7	7	6	15	10	22	4	—	1	3	
3	—	—	2	—	—	1	—	1	—	1	—	—	1	
1	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	
536	7	148	167	90	41	26	57	169	174	57	14	22	21	
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
100.00	1.31	27.61	31.16	16.79	7.65	4.85	10.63	31.53	32.46	100.00	24.56	38.60	36.84	

av Eders Kungl. Maj:ts i proposition den 11 mars 1919, nr 325, därom framställda förslag, godkänt grunder för dyrtidsunderstöds utgående jämväl för ecklesiastikåret 1919—1920 åt präster, tillhörande nämnda grupper, äro bestämmelser i sådant syfte meddelade genom kungörelsen den 16 juli 1919.

Till mötande av *den normalt fortgående* prisstegringen hava, så vitt angår flertalet befattningshavare i statens tjänst, vidtagits åtgärder för att bereda dem löneförhöjning.

Sålunda hava, exempelvis, provisoriska löneregleringar enligt beslut vid 1918 års lagtima riksdag genomförts för de affärsdrivande verken, med undantag för domänstyrelsen, att gälla från och med ingången av år 1919. Beträffande övriga befattningshavare inom den civila statsförvaltningen har med anledning av en av Eders Kungl. Maj:t den 14 mars 1919 avlåten proposition, nr 326, riksdagen beviljat tillfällig löneförbättring under år 1919. Från sistnämnda löneförbättring hava undantagits, praktiskt taget, allenast sådana grupper av befattningshavare, som under de senare åren fått sina stater ny- eller omreglerade efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande, eller för vilka tillfällig lönereglering av ungefär enahanda art, som förslaget innebär, ägt rum.

Efter vad det vid sistnämnda proposition fogade statsrådsprotokollet och riksdagens i ämnet avlåtna skrivelse utvisa är avsikten att till 1920 års riksdag framlägga förslag angående tillfällig lönereglering för ifrågavarande befattningshavare även för sistnämnda år.

Att bemärka är att den sålunda beslutade tillfälliga löneförbättringen icke är avsedd att verka förminskning i det belopp dyrtidsunderstöd, som kan komma att utgå för år 1919. Tvärtom är uttryckligen medgivet att dyrtidstillägget må beräknas jämväl å tillfällig löneförbättring, i följd varav denna senare bidrager till förhöjning i dyrtidstillägget, där ej detta ändå nått maximum.

De vidtagna eller föreslagna tillfälliga löneregleringarnas syfte har angivits huvudsakligen vara att uppbringa löneförmånerna till den nivå, som betingas av prisstegringen från tiden för de nuvarande löneregleringarnas genomförande till tiden närmast före krigsutbrottet. Såsom skäl för att giva löneregleringen en endast tillfällig natur har angivits att det icke nu låte sig göra att åstadkomma ett definitivt avgörande i förevarande hänseende, dels med hänsyn till de ingående och tidskrävande förarbeten, som oundgängligen förutsattes för en dylik åtgärd, och dels på grund därav att de ekonomiska förhållandena i allmänhet ej än tillnärmelsevis vunnit den stadga, som därför erfordrades.

Emellertid torde få erinras därom att man ej på alla områden inom statsförvaltningen nöjt sig med att avhjälpa omförmälda missförhållanden genom tillfällig löneroglering, avseende att föra upp avlöningen till 1914 års nivå. I enlighet med vad som föreslogs i propositionen den 25 april 1919, nr 391, har nämligen, för tillämpning från och med den 1 juli 1920, godkänts förslag till avlöningsreglemente för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk. Vid beräkning av de i avlöningsreglementet upptagna lönebeloppen har man här ej stannat vid prisläget före krigsutbrottet utan vidtagit sådan genomsnittlig höjning av de senast fastställda definitiva lönerna, som motsvaras av den procentuella stegring levnadskostnaderna dels faktiskt undergått intill tiden för krigsutbrottet och dels för ett antal år framåt därefter — ända in på 1920-talet — antagits skola hava undergått, därest normala förhållanden varit rådande. Förslaget förutsätter att den särskilda fördyring av levnadskostnaderna, som vållats av krigstidsförhållandena, allt fortfarande skulle täckas genom dyrtidstillägg.

Under det man, som förut nämnts, berett prästerna likställighet med statens tjänstemän i avseende å det tillägg till avlöningen, som avser att lindra det tryck, den omedelbart av krigstidsförhållandena föranledda dyrtiden utövat på löntagarna, hava till förmån för prästerna ej vidtagits några åtgärder motsvarande dem, genom vilka, på sätt nyss omförmäls, befattningshavare i statens tjänst blivit tillförsäkrade att bekomma löneförbättring till så stort belopp att åtminstone den intill krigsutbrottet normalt fortgående fördyringen i levnadskostnaderna i skälig utsträckning neutraliserades.

De skäl, som förelegat för beredande av dylik löneförbättring åt statens befattningshavare, synas med samma fog gälla även i avseende å de präster, vilka fått sina löneförhållanden reglerade efter 1910 års prästerliga lönelagar. Det är uppenbarligen en lika naturlig som ofrånkomlig konsekvens av de fattade besluten om tillfällig löneförbättring för statens befattningshavare att liknande åtgärder så fort ske kan vidtagas till förmån för prästerna. I detta hänseende torde kommittén få åberopa ett riksdagens uttalande i ett analogt fall. I den vid 1919 års lagtima riksdag framlagda frågan om tillfällig löneförbättring för statens tjänstemän utom kommunikationsverken yttrade riksdagen (skrivelsen nr 215, sid. 4): »Den nu föreslagna löneförbättringen är att betrakta såsom en följd av de nästlidet år beslutade provisoriska lönerogleringarna för kommunikationsverken, vilka just avsågo att lyfta upp lönerna vid dessa

Tillfällig löneförbättring åt det nyreglerade prästerskapet.

verk till 1914 års prisnivå. Denna konsekvens av 1918 års beslut är enligt riksdagens mening ofrånkomlig, då eljest tjänstemännen vid kommunikationsverken skulle bliva oskäligt gynnade framför statens civila befattningshavare i allmänhet.» Det krav på likställighet i lönehänseende, som man sålunda erkänt såsom rättvist, då fråga var om olika grupper av statens befattningshavare, kan givetvis med lika styrka åberopas till förmån för prästerna, vilka ju utan att komma i åtnjutande av tillfällig löneförbättring skulle kvarstå i en sämre ställning än statens civila befattningshavare.

Såsom erinrats i det vid propositionen nr 326 angående tillfällig lönereglering under år 1919 för vissa befattningshavare inom den civila statsförvaltningen m. m. fogade statsrådsprotokollet äro nu gällande löne-regleringar för befattningshavare vid den civila statsförvaltningen i huvudsak byggda på de grunder, som lades genom 1907 års beslut angående lönereglering för bland andra statskontoret och arméförvaltningen, och hava i nära anslutning till de år 1907 beslutade löneregleringarna för dessa ämbetsverk (den s. k. statskontorstypen) under den följande tiden avlöningsförhållandena ordnats ej blott vid flertalet centrala statsmyndigheter utan även vid åtskilliga lokala institutioner.

De grunder för beräkning av prästerskapets löner, som — efter det löneregleringsfrågan varit före vid 1908 och 1909 årens riksdagar — fastställdes vid 1910 års riksdag, torde hava bestämts så att prästerskapets löner i stort sett komme att hänföras till samma prisnivå, var-till man velat förlägga de kort förut enligt statskontorstypen fastställda lönerna för statens befattningshavare. Minimibeloppet för prästlönerna bestämdes till samma belopp, som departementschefen angivit redan i sitt uttalande till statsrådsprotokollet 1908. Eljest innefattar väl 1910 års beslut åtskilliga modifikationer i det år 1908 tänkta lönesystemet, men dessa modifikationer synas hava ansetts nödiga för att dels göra systemet enklare och dels åstadkomma en jämnare fördelning av lönerna mellan olika befattningshavare och särskilt att närma komministrarnas avlöning till kyrkoherdarnas; i stor utsträckning hava modifikationerna inneburit en stundom nog så kännbar sänkning av lönerna.

Visserligen pågår alltjämt regleringen av prästerskapets löner, men denna är bunden av de år 1910 antagna grunderna för lönernas beräkning, i följd varav, så länge 1910 års lagstiftning kvarstår orubbad, vid den fortgående regleringen av de särskilda prästernas löner avseende ej bör kunna fästas vid den sedermera inträdda fördyringen i levnads-kostnaderna.

Det måste följaktligen efter kommitténs uppfattning vara ett fullt

befogat anspråk att, likasom statens befattningshavare allmänt erkänts böra bekomma löneförbättring med anledning av den förhöjning i levnads-kostnaderna, som ägt rum under åren närmast före krigsutbrottet, även de präster, vilkas avlöning utgår efter de år 1910 fastställda grunderna, erhålla löneförbättring till skäligt belopp för neutraliserande av ifråga-varande fördyring i levnads-kostnaderna.

I avseende på *grunderna för beräkningen av den tillfälliga löneförbättring*, som enligt kommitténs mening bör beviljas prästerskapet i de nyreglerade pastoraten, torde kommittén utan vidare kunna utgå från den förutsättningen att detta bör bestämmas i lämpligt förhållande till de belopp, som ansetts skäliga för befattningshavare i statens tjänst med motsvarande löner. Då nämligen, såsom nyss framhållits, det nyreglerade prästerskapets löner måste anses hänföra sig till samma prisnivå som de enligt statskontorstypen reglerade lönerna för statens befattningshavare, synes det uppenbart att enahanda grunder böra i båda fallen, så vitt möjligt, tillämpas vid löneförbättringens beräkning, i den mån icke en undersökning ger vid handen att i avseende på prästerna föreliggande förhållanden som härutinnan böra verka modifierande.

Grunder för beräkningen av den tillfälliga löneförbättringen.

Såsom jämförelsegrund torde kommittén alltså hava att begagna sig av det av 1919 års lagtima riksdag fattade beslutet angående tillfällig lönereglering under år 1919 för vissa befattningshavare inom den civila statsförvaltningen m. m. Å sid. 57—63 i det vid propositionen nr 326 fogade statsrådsprotokollet finnas angivna de grunder, enligt vilka den tillfälliga löneförbättringens belopp blivit för olika befattningshavare beräknade; och torde kommittén få hänvisa därtill.

Vad då angår beloppet av den tillfälliga löneförbättring, som bör tillkomma *kyrkoherdar och komministrar*, gäller till en början att undersöka inom vilka lönegrader de statens befattningshavare äro att söka, med vilka prästerna böra med hänsyn till löneförmåner jämföras.

Detta spörsmål invecklas något därav att de kontanta prästlönerna — till vilka man för erhållande av en riktig jämförelsegrund bör lägga värdet å den fria bostad flertalet kyrkoherdar och komministrar innehava — inom vardera graden äro i hög grad växlande för olika befattningshavare. Frånsett undantagsfall kunna de kontanta lönebeloppen, såsom förut nämnts, variera mellan 4,000 kronor och 8,000 kronor för kyrkoherdar och mellan 2,500 kronor och 5,000 kronor för komministrar. Värdet i medeltal å den fria bostaden torde för det här föreliggande syftet kunna — efter den prisnivå, som gällde vid tiden för löneregleringslagarnas antagande — uppskattas till 1,000 kronor för kyrkoherdar

och 600 kronor för komministrar. Värdet å löneförmånerna i deras helhet kan alltså sägas växla mellan 5,000 kronor och 9,000 kronor för kyrkoherdar och mellan 3,100 kronor och 5,600 kronor för komministrar.

Det skulle onekligen föra till onödig vidlyfthet att beträffande ett vart av de olika lönelägena företaga en jämförelse mellan prästerna och statstjänstemännen med motsvarande avlöning. Obehövligheten av en dylik detaljerad jämförelse framställer sig så mycket tydligare, som den för statstjänstemännen företagna tillfälliga löneregleringen anordnats efter mycket schematiskt uppdragna linjer (propositionen nr 326, statsrådsprotokollet sid. 16 och 46), varför ett mera enkelt förfaringssätt synes vara berättigat även i avseende på beräkandet av den tillfälliga löneförbättringen för prästerna. Det ändamålsenligaste sättet att lösa den föreliggande frågan för prästernas del synes vara att beträffande dels den i allmänhet förekommande lägsta komministerslönen och dels den i allmänhet förekommande högsta kyrkoherdelönen undersöka till vilket belopp löneförbättringen bör uppgå med hänsyn till vad i motsvarande hänseende tillerkänts statstjänstemän med samma lön samt att, efter prästerskapets uppdelande i lämpligt antal lönegrupper, för varje sådan grupp bestämma löneförbättringen till belopp, efter lönens storlek stigande från det lägre till det högre av de vid undersökningen funna beloppen.

Genom den nu föreslagna anordningen skulle vinnas å ena sidan att de särskilda omständigheter, som enligt gällande prästerliga lönesystem föranleda lönens förhöjande utöver grundbeloppet, i skäligen utsträckning få öva inverkan även på löneförbättringens storlek samt å den andra att beloppet av den varje särskild befattning tillkommande löneförbättringen i regel kommer att direkt framgå av en blivande författning i ämnet, utan att påkalla särskilda uträkningar. Ifrågavarande sätt att beräkna löneförbättringen för det ordinarie prästerskapet synes kommittén på ett smidigt sätt ansluta sig till normerna för den tillfälliga löneregleringen för statstjänstemännen. Likasom fallet är för dessa skulle även för prästerna löneförbättringen bliva procentuellt högre för de lägre än för de högre avlönade.

Beräkningen av det lägsta och det högsta belopp, vartill löneförbättringen för kyrkoherdar och komministrar må uppgå, synes böra verkställas på följande sätt.

Närmast jämförlig med den i allmänhet förekommande lägsta komministerslönen — vilken, inberäknat värdet å den fria bostaden, på sätt nyss sagts kan uppskattas till 3,100 kronor, undantagsfall oberäknade, — torde vara lönen för länsnotarierna av andra grad, vilken uppgår

till 3,200 kronor, om tjänstinnehavaren är anställd på ort, där ortstillägg ej åtnjutes. För denna lön uppgår löneförbättringen till 750 kronor. Den i allmänhet förekommande högsta kyrkoherdelönen, vilken, som ovan omnämnts kan, likaledes inberäknat värdet å den fria bostaden och oavsett undantagsfall, värderas till 9,000 kronor, torde för nu förevarande ändamål böra jämföras med den lön, som tillkommer tredje gradens tjänstemän, vilken lön i allmänhet utgör 8,100 kronor. För en lön av denna storlek åtnjutes en löneförbättring av 1,000 kronor, vare sig i lönen ingår ortstillägg eller ej.

Emellertid torde onekligen i avseende å prästerna föreliggande förhållanden, vilka böra verka modifierande på ifrågavarande belopp. Prästerna åtnjuta som nämnt i allmänhet fri bostad, och då den för statstjänstemännen medgivna löneförbättringen innefattar gottgörelse jämväl för den uppkomna ökningen i hyreskostnaden, bör alltså för prästernas del göras ett motsvarande avdrag. Vidare synes böra tagas någon hänsyn till den förmån flertalet präster åtnjuter genom de naturaförmåner från trädgård och boställen, som i viss mån tillkomma dem. Då frågorna om krigstidstillägg åt präster i nyreglerade pastorat förekommo, framhölls burusom man ej finge förbise att i lönehänseende full jämställdhet icke rådde mellan prästerna och statens befattningshavare, beroende på omnämnda naturaförmåner. I sådant avseende yttrade departementschefen (propositionen nr 286 till 1918 års riksdag, statsrådsprotokollet sid. 17) att de naturaförmåner i form av bostad och bränsle in natura, som prästerskapet i stor utsträckning åtnjöte, givetvis bidroge till en ej oväsentlig lindring i dyrtidens tryck, samt att det ej heller kunde bestridas att de tjänstbarheter, som i en mängd fall tillförsäkrats prästerna i arrendekontrakten, i någon mån bidroge att göra kristiden mindre kännbar för prästerna än för de i statens tjänst anställda befattningshavarna. Han ansåg därför att, vad anginge tiden efter ecklesiastikåret 1917—1918, man rättvisligen med avseende på storleken borde göra någon skillnad mellan det krigstidstillägg och den krigstidshjälp statens befattningshavare erhöle och det motsvarande understöd, varav prästerna kommo i åtnjutande. I överensstämmelse härmed bestämdes ock för prästerna krigstidstillägget för ecklesiastikåret 1918—1919 efter något lägre skala än för statens befattningshavare för motsvarande tid; och även det för ecklesiastikåret 1919—1920 medgivna krigstidsunderstödet har beräknats något lägre än det för statens befattningshavare för år 1919 beviljade. I sitt den 6 mars 1919 avgivna underdåniga utlåtande angående krigstidsunderstöd under ecklesiastikåret 1919—1920 åt ordinarie präster i nyreglerade pastorat m. fl., vilket utlåtande såsom bilaga fogats

till propositionen nr 325 till 1919 års lagtima riksdag, har kyrkofonds-kommittén (s. 16—21) redogjort för de synpunkter kommittén ansett i nu omförmälda hänseende böra beaktas. Kommittén tillåter sig nu hänvisa till berörda redogörelse. I anslutning till vad i berörda betänkande anförts i avseende å det tryck, som till följd av den omedelbart av krigstidsförhållandena förorsakade dyrtiden gjort sig gällande för prästerna i allmänhet, torde man få anse det förhålla sig så att även det tryck, som den normalt fortgående prisstegringen medfört för prästerna, icke är fullt lika stor som för statstjänstemännen, även om man frånser förmanen av fri bostad. Givetvis är det icke möjligt att härutinnan verkställa en matematiskt säker uppskattning, framför allt i betraktande av att förhållandena ställa sig i hög grad olika vid olika tjänster. Man torde dock kunna utgå från att ifrågavarande skillnad i avseende å dyrtidens påfrestning är relativt mindre, då fråga är om den normalt fortgående än då det rör sig om den omedelbart av krigstidsförhållandena förorsakade fördyringen. Detta torde ock få anses erkänt därigenom att man ej gjorde någon skillnad mellan prästerna och statstjänstemännen, då krigstidstillägget bestämdes för första året, under vilket fördyringen var av jämförelsevis ringa omfattning.

Med beaktande av nu berörda omständigheter synes det kommittén att om de för nyssnämnda två kategorier statstjänstemän bestämda tillfälliga löneförbättringarna 750 kronor och 1,000 kronor nedsättas till 650 kronor och 800 kronor, desamma kunna såsom minimi- och maximibelopp läggas till grund för beräkningen av den tillfälliga löneförbättringen för prästerskapet. — Visserligen kunde ifrågasättas att nedsättningen av det förstnämnda beloppet, 750 kronor, skulle göras större än nu föreslagits; men det synes kommittén som vore med hänsyn till komministrarnas tjänsteställning 650 kronor det lägsta belopp, som i förevarande avseende bör för dessa tjänstemän ifrågakomma. En nedsättning under detta belopp skulle dessutom på ett för komministrarna ogynnsamt sätt avbryta den likformighet i progressionen, som, på sätt av nedan intagna tablå inhämtas, i avseende å förhållandet mellan löneförbättring och lön äger rum för å ena sidan statens befattningshavare och å den andra prästerna.

Beträffande vidare de lönegrupper, i vilka kyrkoherdarna och komministrarna, som nyss anförts, synas böra uppdelas, och beloppet av den löneförbättring, som bör tillgodokomma tjänst innehavarna inom dessa lönegrupper, synes antalet dylika lönegrupper kunna bliva ganska begränsat.

Till grund för grupperingen torde lämpligen böra läggas beloppet

av de kontanta — d. v. s. de med tillämpning av bestämmelserna i 3 och 4 §§ lönerogleringslagen fastställda — lönerna. Visserligen kunde det ifrågasättas, att även förekommande hyresersättning skulle få härvid medräknas; kommittén har dock för sin del ansett så icke böra ske, vartill anledningen varit att nu ifrågavarande löneförbättring har karaktären av ett tillägg till lönen, men att hyresersättning icke är hänförlig till denna, vartill kommer att hyresersättningen, där sådan finnes bestämd, oftast är avsedd att behöva utgå allenast under en kortare tid i avvaktan på att prästgård upplåtes till tjänstinnehavare.

På grund härav och med utgångspunkt från att den ökning i löneförbättringen, som bör äga rum för varje ny grupp, skäligen bör bestämmas till 50 kronor, synes grupperingen i fråga lämpligen bliva följande:

Belopp kontant lön:		Belopp löneförbättring:	
intill	4,000 kronor	intill	650 kronor
från och med	4,000 »	5,500 kronor	700 »
»	5,500 »	7,000 »	750 »
»	7,000 »		800 »

I efterföljande tablå göres en sammanställning till belysande av huru kommitténs system för bestämmande av löneförbättringen för kyrkoherdar och komministrar verkar i jämförelse med det för statstjänstemännen tillämpade.

Tablå,

utvisande förhållandet mellan beloppet lön och beloppet tillfällig löneförbättring.

Befattningshavare i statens tjänst				Präster			
Lönegrad	Lönens belopp	Löneförbättringens belopp	Löneförbättringen utgör i procent av lönen	Lönegrupp	Lön i medeltal	Löneförbättringens belopp	Löneförbättringen utgör i procent av lönen
Länsnotarie av andra grad (utan ortstillägg)	3.200	750	23.4	Ordinarie präst med lön under 4,000 kronor	3.250	650	20.0
Tjänsteman i första graden (utan ortstillägg)	4.000	800	20.0	Dito med lön från och med 4,000 intill 5,500 kronor	4.750	700	14.7
Tjänsteman i andra graden (utan ortstillägg)	5.800	900	15.5	Dito med lön från och med 5,500 intill 7,000 kronor	6.250	750	12.0
Tjänsteman i tredje graden	8.100	1.000	12.3	Dito med lön från och med 7,000 kronor	7.500	800	10.7

De skäl, som tala för att bereda kyrkoherdar och kommissarar i nyreglerade pastorat tillfällig löneförbättring synas, om ock i något begränsad omfattning, gälla även *det extra ordinarie prästerskapet*.

Såsom förut nämnts, åtnjuta de egentliga adjunkterna och de s. k. ständiga adjunkterna — förutom skjuts- och resekostnad — bland annat dels bostad och vivre, dessa förmåner utgående in natura eller under vissa förutsättningar i penningar, dels ock årligt adjunktsarvode ej understigande 1,000 kronor, allt enligt de närmare föreskrifter Konungen därom meddelar. I det förslag till sådana föreskrifter, som år 1912 upprättades av tillkallade sakkunniga, föreslogs arvodet för adjunkter i vanlig bemärkelse till 1,000 kronor och för ständiga adjunkter till 1,200 kronor om året, i båda fallen med två ålderstillägg, vardera å 200 kronor. Flera av de myndigheter, som yttrade sig över förslaget, påyrkade en förhöjning av arvodet. I ett i ämnet avgivet förnyat yttrande anförde bemälda sakkunniga bland annat följande. Det i löneregleringslagen såsom minimum fastställda beloppet 1,000 kronor hade vid förslagets uppgörande ansetts tillräckligt såsom begynnelselön. Sedan dess hade emellertid löneförmånerna för de extra ordinarie ämneslärarna vid rikets allmänna läroverk, med vilka de extra ordinarie prästerna borde i möjligaste mån likställas, på det att icke rekryteringen av prästerliga krafter för kyrkans behov måtte försvåras, fått sina löneförmåner väsentligen förbättrade. Därest icke den extra ordinarie prästen skulle komma i alltför ogynnsam ställning i förhållande till dem, vilka sökte inträde på lärarebanan, syntes det därför vara nödvändigt, att adjunktsarvodet höjdes till åtminstone 1,200 kronor samt ålderstilläggen till 300 kronor. — I anslutning till kammarkollegii och statskontorets uttalade mening ansågo sakkunnige arvodet till ständig adjunkt böra av Eders Kungl. Maj:t bestämmas i varje särskilt fall vid fastställelse av lönereglering för prästerskapet.

På sätt tillförenerinrats, blev i förordningen den 18 april 1914 arvodet för adjunkt i vanlig mening bestämt i enlighet med sakkunniges senare förslag.

På grund av den sålunda lämnade redogörelsen torde finnas anledning till tvekan, huruvida adjunktsarvodet må kunna anses förlagt till 1914 års prisnivå eller däromkring, varför det kunde ifrågasättas att adjunkterna icke skäligen borde tillerkännas tillfällig löneförbättring.

Emellertid hava enligt beslut vid 1919 års lagtima riksdag även de extra ordinarie och vikarierande lärarna, med vilka de extra ordinarie prästerna som nyss nämnts jämförts, blivit, om ock med viss begräns-

ning, delaktiga av den tillfälliga löneförbättring, som förunnats statens civila befattningshavare.

Vid sådant förhållande anser kommittén även det extra ordinarie prästerskapet böra komma i åtnjutande av förmånen av tillfällig löneförbättring.

Beträffande grunden för denna löneförbättrings beräkning har för de extra ordinarie statstjänstemännen löneförbättringen bestämts att i allmänhet utgå med 25 procent av den kontanta avlöningens belopp, dock högst 800 kronor. För de extra ordinarie och vikarierande lärarna utgår den med 15 procent å avlöningsbeloppen, dock högst 470 kronor för manlig lärare. I anslutning till vad sålunda är gällande för sistnämnda befattningshavare och då arvodet för de extra ordinarie prästerna ostridigt bestämts något högre än vid de nya lagarnas antagande var tänkt, synes löneförbättringen för de extra ordinarie prästerna böra bestämmas efter förenämnda lägre beräkningsgrund eller till 15 procent av arvodet.

Tillfällig löneförbättring bör av naturliga skäl ej få beräknas på värdet av bostad och vivre, när denna förmån skall utgå in natura. Av följande skäl anser kommittén så ej heller böra ske i de fall, då berörda förmån skall, efter vad förut sagts, utgöras i penningar. I sådant fall skall nämligen enligt 1914 års förordning gottgörelse utgivas med belopp som, med hänsyn till levnadskostnaderna i orten, för varje särskilt fall bestämmas av vederbörande domkapitel eller konsistorium. I följd härav läser domkapitel vara oförhindrat att i mån av levnadskostnadernas stegring förhöja ett redan fastställt belopp och således tillse att ersättningsbeloppet på varje särskild tid verkligen motsvarar levnadskostnaderna. Genom upplysningar, som kommittén från domkapitelsexpeditionerna införskaffat, har också utröntes att domkapitlen i mycket stor utsträckning vid ersättningsbeloppens bestämmande beakta dyrtidens krav; sålunda har i åtskilliga fall ett tidigare fastställt ersättningsbelopp blivit på grund av senare inträffad fördyring förhöjt. Nu ifrågavarande del av adjunkternas avlöning läser alltså i flertalet fall redan ligga och i övriga fall när som helst kunna genom beslut av domkapitlet förläggas väsentligt högre än 1914 års prisnivå, till vilken det är den tillfälliga löneförbättringens syfte att förhöja lönerna.

Då det extra ordinarie prästerskapet skulle komma i åtnjutande av tillfällig löneförbättring på allenast den del av avlöningen, som utgår i form av arvode, synes maximum för löneförbättringen böra bestämmas till lägre belopp än det som bestämts för de extra ordinarie lärarna. Såsom skäligt maximum föreslår kommittén ett belopp av 300 kronor.

Undantag härifrån torde böra göras för sådan extra ordinarie präst, som avses i förut omförmälda grupp 2), kontraktsadjunkter m. fl. Arvodet för dessa bestämmes nämligen av Konungen till visst belopp i ett för allt. För dem torde den tillfälliga löneförbättringens maximum böra sättas till samma belopp som det för extra ordinarie lärare bestämda eller 470 kronor.

Att löneförbättring icke må beräknas på skjuts- och reseersättningen, vilken utgår till adjunkten efter verkliga kostnaden, torde utan vidare vara klart.

Där adjunkt uppbär vikariearvode, synes han — liksom för övrigt även ordinarie präst, som vikarierar för annan — böra få tillgodoräkna sig någon förhöjning även på detta belopp. Till denna fråga återkommer kommittén längre fram.

Även *kontraktsprestarna* synes skäligen böra komma i åtnjutande av tillfällig löneförbättring.

Beträffande denna grupp befattningshavare torde icke kunna uppdragas jämförelse med någon tjänstemannagrupp inom den civila statsförvaltningen.

Kontraktsprestens befattning är visserligen att betrakta såsom fullt självständig; men uppdraget tillkommer alltid en ordinarie kyrkoherde. Det prosten tillkommande arvodet, varom förut närmare förmäls, avser att utgöra gottgörelse icke blott för det särskilda, icke obetydliga besvär, som är förenat med prostuppdragets fullgörande, utan även för de direkta utgifter, som prosten har att vidkännas i sin ifrågavarande egenskap, särskilt genom de i regel icke fåtaliga resorna inom kontraktet. Då kontraktsprestarna alltså i denna egenskap hava att vidkännas icke obetydliga direkta utgifter i tjänsten och dessa utgifter till följd av penningvärdets fall under nu ifrågavarande tidrymd undergått stegring, synes det billigt att kontraktspresten får oavkortat tillgodonjuta en nämnda förändring motsvarande ökning i det arvode, varmed skola bestridas bland annat sagda utgifter, och att han alltså får uppbära denna ökning jämte den löneförbättring, prosten må erhålla på innehavande kyrkoherdelön.

Till stöd för kommitténs uppfattning därom att även kontraktsprestarna böra komma i åtnjutande av löneförbättring kunna åberopas särskilda till kommitténs utlåtanden remitterade framställningar angående förhöjning i kontraktsprestarnas avlöning, i vilka ärenden kommittén yttrat sig genom sitt förut omförmälda utlåtande den 21 oktober 1919,

vari kommittén hemställt om åtgärder för beredande åt kontraktsprostarna av dyrtidstillägg. Till detta utlåtande tillåter sig kommittén nu hänvisa.

Efter vad kommittén har sig bekant, begagnade sig ett fåtal kontraktsprostar av den dem enligt 25 § lönerегleringslagen förbehållna rätten att under sin tjänstetid från kyrkofonden uppbära avlöning efter dittills gällande grunder. Kontraktsprost, som uppbär arvode enligt äldre bestämmelser, torde icke böra komma i åtnjutande av nu ifrågasvarande löneförbättring.

Från rättigheten att åtnjuta tillfällig löneförbättring torde böra uteslutas *innehavare av professors- och lektorsprebendena*. De tillfälliga lönetillskott, som beviljats innehavarna av prebendepastorat i deras egenskap av professor eller lektor, komma nämligen enligt kungörelsen den 27 juni 1919 angående tillfällig löneförbättring under år 1919 för viss personal inom den civila statsförvaltningen att utmätas i förhållande till bland annat den faktiska inkomsten av prebendepastoratet. Dessa prebendarier äro följaktligen i avseende å löneförbättring redan fullt tillgodosedda inom den ram, som är bestämd för befattningshavare av motsvarande löneinkomster.

Vad beträffar *biskopsprebendena*, äro de flesta av dem redan indragna. Endast fem återstå, nämligen Bälunge pastorat i Uppsala stift, Gårdsby pastorat i Växjö stift, Tölö pastorat i Göteborgs stift, Stora Kils pastorat i Karlstads stift och Visby pastorat i Visby stift. I avseende å det sistnämnda har Eders Kungl. Maj:t enligt nådigt beslut den 29 augusti 1919 i sammanhang med fastställelse av ny lönerегlering för pastoratets prästerskap förklarar väckt förslag om dess indragning icke föranleda vidare åtgärd. För de återstående fyra prebendepastoraten äro nya lönerегleringar ännu ej fastställda. När så sker är att antaga att prebendena indragas. Anledning torde saknas att utesluta innehavaren av Visby prebendepastorat ävensom det eller de övriga biskopsprebenden, som må varda bibehållna, från rätten till nu ifrågasvarande löneförbättring.

De s. k. *långvakansvikarierna* i nyreglerade pastorat, vilka uppbära samtliga med den ordinarie befattningen förenade löneförmåner, lära beträffande rätten till löneförbättring böra likställas med de ordinarie prästerna.

Däremot torde med skäl kunna ifrågasättas huruvida *innehavare av två eller flera befattningar* böra komma i åtnjutande av löneförbättring allenast för *en* befattning. Sådan förenig av tjänster kan äga rum exempelvis då ordinarie präst tillika innehar förordnande såsom

lasarets-, hospitals- eller fängelsepredikant, regementspastor o. s. v.; vidare då ordinarie präst i ett nyreglerat pastorat tillika tjänstgör såsom långvakanskyrkoherde eller långvakanskomminister i samma eller annat likaledes nyreglerat pastorat, eller där en extra ordinarie präst samtidigt innehar förordnande att uppehålla två vakanssatta tjänster i nyreglerade pastorat, i vilka fall vederbörande befattningshavare äger uppbära båda lönerna oavkortade. Stundom är ordinarie präst eller ständigt adjunkt tillika folkskollärare; i enstaka fall är sådan förening av tjänster till och med bestämd genom lönerегleringsresolutionen.

Beträffande dyrtidstillägget åt präster har bestämts att till innehavare av två eller flera befattningar sådant tillägg utgår för endast en av befattningarna, nämligen den, som medför högsta avlöningen, eller, därest avlöningsförmånerna äro lika, för den befattning, till vilken han först erhållit befordran eller förordnande.

Den nu ifrågasatta löneförbättringen är av väsentligt olika beskaffenhet mot dyrtidstillägget. Detta senare har karaktären av ett utöver lönen tilldelat understöd, under det att den förra avser att vara en förhöjning av lönen. Det synes därför onekligen vara principiellt riktigast att låta den tillfälliga löneförbättringen utgå under alla förhållanden och således jämväl för det fall att den tillkommer befattningshavare, som på annan lön åtnjuter löneförbättring.

Då kommittén emellertid ställer sig tveksam i denna fråga, är detta beroende på att den motsvarande löneförhöjning, som beviljats statstjänstemännen, icke under alla förhållanden får fullt ut räknas på två befattningar. Enligt kungörelsen den 20 september 1919 angående tillfällig löneförbättring under år 1919 för viss extra personal inom den civila statsförvaltningen må, där extra befattningshavare, som i avlöningshänseende är jämförlig med ordinarie personal (t. ex. extra byråchef, extra sekreterare m. fl.), innehar ytterligare extra anställning, befattningshavare icke i sistnämnda egenskap tillgodonjuta löneförbättring jämlikt berörda kungörelse med högre belopp än att sammanlagda löneförbättringen för honom belöper sig till 1,000 kronor om året. Likaledes är i kungörelsen stadgat att innehavare av både extra anställning och befattning å ordinarie stat ej må på grund av extra anställning åtnjuta löneförbättring enligt kungörelsen till högre belopp än att desamma tillhoppa med tillfällig löneförbättring, som må utgå vid innehavande befattning å ordinarie stat, uppgår till 1,000 kronor för år. I förutnämnda kungörelse den 27 juni 1919 saknas väl motsvarande bestämmelse i avseende å förening av två ordinarie tjänster; men detta

torde vara beroende på de i allmänhet gällande förbuden mot förening av tjänster å stat.

Såsom huvudsaklig grundsats gäller alltså för befattningshavare i statens tjänst att ingen befattningshavare må på grund av två tjänster bekomma löneförbättring till högre belopp än som sammanlagt motsvarar det i allmänhet stadgade maximum.

Vad sålunda gäller för befattningshavare i statens tjänst synes böra få motsvarande tillämpning även för prästerna, därvid maximum torde böra bestämmas till 800 kronor.

Såsom förut anförts har kommittén dock på anført skäl ansett undantag härvid böra göras beträffande prostarvodet, vilket alltid torde böra utgå oavkortat.

Beslutet om anvisande av tillfällig löneförbättring åt statens befattningshavare avser som nämnt endast år 1919. Därjämte har emellertid ställts i utsikt dylik löneförbättring även för år 1920.

För prästernas del anser kommittén nu böra beviljas tillfällig löneförbättring för ecklesiastikåret 1920—1921, men torde tillika böra meddelas sådana bestämmelser, varigenom löneförbättringens *fortsatta* anvisande kan ske under användande av enklare former än för nämnda år måste iakttagas.

Kommittén finner det hava varit synnerligen önskvärt att tillfällig löneförbättring kunnat beredas prästerna även för det nu löpande ecklesiastikåret 1919—1920. Härfor möta emellertid enligt kommitténs mening hinder. Såsom av det följande framgår fordras för löneförbättringens beviljande godkännande av icke blott riksdagen utan även kyrkomötet. Då kyrkomöte icke kan förväntas komma att hållas år 1919, men däremot lär vara påtänkt nästföljande år, kan ett eventuellt beslut i ämnet icke fattas tidigare än efter det löpande ecklesiastikårets utgång. Redan i och för sig måste tanken att åt ett beslut av ifrågavarande beskaffenhet giva tillbakaverkande kraft väcka betänkligheter; men möjligheten av en sådan anordning torde få anses fullkomligt utesluten med hänsyn till det sätt, varpå löneförbättringen enligt kommitténs mening bör gäldas.

I avseende å den befattningshavare i statens tjänst beviljade tillfälliga löneregleringens förhållande till befattningshavarens pension har framhållits att den tillfälliga löneförbättringen givetvis icke skulle utan vidare medföra någon rätt för befattningshavare, som blivit delaktig av densamma, att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av förhöjning i den för honom stadgade pensionen. Därest emellertid sådan för-

Tiden, för vilken den tillfälliga löneförbättringen skall utgå.

Löneförbättringens förhållande till emeritlöner m. m.

höjning ansåges skäligen böra ifrågakomma, borde spörsmålet därom göras till föremål för särskild utredning (statsrådsprotokollet sid. 79).

Vad sålunda anförts i avseende å statstjänstemännens pensioner torde hava tillämpning även i avseende å prästernas emeritilöner.

Att den tillfälliga löneförbättringen icke bör läggas till grund för den skyldighet till avgifters erläggande och den rätt till pensions åtnjutande, varom stadgas i reglementet för prästerskapets änke- och pupillkassa, torde måhända böra för fullständighetens skull anmärkas.

*Sättet för
löneförbättringens
utgörande.*

Beträffande härefter frågan om *sättet för den nu ifrågasatta löneförbättringens utgörande*, lärer denna fråga uppenbarligen få anses besvarad genom de motsvarande bestämmelser, som äro givna i lagen den 30 augusti 1918 angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat m. fl. I avseende å tillfällig löneförbättring åt kyrkoherde och komminister samt ständig adjunkt lärer således böra gälla dels att löneförbättringen skall för varje pastorat, såvitt angår dess prästerskap, bestridas, i den mån sådant erfordras, på sätt och i den ordning 11 § första mom. samt 19 och 20 §§ samma lag stadga, samt att där för bestridande av, jämte avlöning, tillfällig löneförbättring åt nu nämnda präster såsom församlingsavgifter inom pastoratet utdebiterats sammanlagt större belopp än som motsvarar sex öre för varje helt eller påbörjat tiotal kronor av pastoratets hela inkomstbelopp, ersättning skall av kyrkofondens medel beredas pastoratet för det överskjutande beloppet.

I avseende å de principiella skäl, som enligt kommitténs åsikt tala för anordningen att sålunda fördela utgifterna för den tillfälliga löneförbättringen mellan pastoraten och kyrkofonden, torde kommittén få i tillämpliga delar hänvisa till sitt betänkande den 17 december 1917, vilket i denna del finnes återgivet i propositionen nr 286, statsrådsprotokollet sid. 51 och 52, och därutöver allenast tillägga att de skäl för anlåtande av pastoratens avlöningstillgångar inom ramen för den i löne-regleringslagen stadgade maximiutdebiteringen, som ansågs hava giltighet i avseende å gäldandet av dyrtidsunderstödet, givetvis hava ökad styrka, då fråga är om den tillfälliga löneförbättringen på grund av dennas karaktär av direkt tillägg till lönen.

Den tillfälliga löneförbättringen åt kontraktsprostarna torde däremot böra gäldas ur kyrkofonden, vilken, såsom förut omförmäls, har att bestrida prostarvodena. Likaledes bör från kyrkofonden utbetalas den tillfälliga löneförbättring, som skall utgå för det andra extra ordinarie präster än ständiga adjunkter tillkommande adjunktsarvodet.

Någon tvekan om kyrkofondens förmåga att bära den utgift, som komme att åläggas densamma genom den tillfälliga löneförbättringens utgörande, föreligger icke.

Kommittén har låtit verkställa utredning angående den sannolika storleken av det belopp, som av nu berörda anledning skulle komma att åvila kyrkofonden till utgörande. Då det med hänsyn till det ändamål, den ifrågasatta tillfälliga löneförbättringen är avsedd att fylla, nämligen att föra fram lönerna till 1914 års prisnivå, kan antagas för sannolikt, att ett eventuellt beslut om löneförbättringens beviljande för det nu ifrågasatta året 1920—1921 kommer att upprepas för efterföljande år intill dess en eventuell definitiv omreglering av lönerna äger rum, har det härvid gällt att undersöka huruvida fonden icke blott för året 1920—1921 utan även därefter har förmåga att bära nämnda börda. Undersökningen har fördenskull inriktats på att utreda huruvida fonden, sedan samtliga pastorat blivit nyreglerade — vilket praktiskt taget är förhållandet år 1925 — äger bärkraft nog att gälda sin andel av den tillfälliga löneförbättringen. Visar sig detta vara förhållandet lär man med stöd av den slutsats, vartill kommitténs i utlåtandet den 17 december 1917 omförmälda undersökning givit anledning, vara berättigad till det påståendet att kyrkofondens tillgångar äro tillräckliga att även under tiden dessförinnan bestrida fondens andel av löneförbättringen i fråga. Kommittén hade nämligen utrett att de förpliktelser i avseende å det nyreglerade prästerskapets avlöande, som man med hänsyn till fondens beräknade bärkraft år 1925 finner sig kunna ålägga fonden sistnämnda år, då som sagt den nya löne regleringen praktiskt taget blivit till fullo genomförd, även kunna åläggas fonden under varje mellauliggande år beträffande det då nyreglerade prästerskapet.

På grund av den nu ifrågasatta löneförbättringens karaktär har kommittén förutsatt att densamma skall utgå före dyrtidstillägget, om sådant tillägg anses behöfligt för motsvarande år, d. v. s. att *dyrtidstilläggets* storlek får lämpas efter fondens förmåga att jämte fastställda löner och nu ifrågasatt löneförbättring ävensom fonden eljest åliggande utgifter bestrida även dyrtidstillägg; och erinras i detta sammanhang att fråga ännu icke föreligger om anvisande av dyrtidstillägg åt prästerskapet för tid efter ecklesiastikåret 1919—1920.

Den verkställda utredningen har till första syftemål haft att utröna storleken av den ökning i sammanlagda avlöningsbeloppet för ordinarie präster och ständiga adjunkter inom rikets samtliga pastorat — utöver vad som redan blivit eller kan förväntas i framtiden bliva fastställt i vederbörande löne regleringsresolutioner — som skulle uppkomma genom den ifrågasatta löneförbättringen för kyrkoherdar och komministrar med

lägst 650 kronor och högst 800 kronor samt för de ständiga adjunkterna med 15 procent av arvodesbeloppet, högst 300 kronor. Undersökningen har vidare gått ut på att söka beräkna, huru stor del av löneförbättringen, som kan förväntas komma att bestridas genom ökade församlingsavgifter, och huru stor del, som torde komma att belasta kyrkofonden. På grund av de säregna regler, som gälla för bestridandet av kostnaderna för prästerskapets avlöande, har kommittén varit nödsakad att utföra särskilda beräkningar för varje pastorat. Dessa kalkyler hava verkställts med utgångspunkt från de taxeringsvärden och inkomstbelopp, som fastställts vid 1918 års taxeringar, samt med användande i övrigt av de senaste uppgifter angående avlöningstillgångarnas storlek, vilka varit för kommittén tillgängliga.

Utredningen har givit vid handen, att de med tillämpning av bestämmelserna i 1910 års lönereglerylag utgående årliga avlöningsbeloppen torde för beredande av den föreslagna tillfälliga löneförbättringen komma att, sedan löneregleryngen blivit till fullo genomförd, ökas med sammanlagt omkring 1,630,000 kronor. Av denna summa synas ungefär 652,000 kronor eller 40 procent komma att falla på pastoraten, under det att kyrkofonden skulle få vidkännas omkring 978,000 kronor eller 60 procent.

Den tillfälliga löneförbättringen åt adjunkterna i egentlig mening torde kunna beräknas till omkring 45,000 kronor, åt kontraktsadjunkterna och de med dem likställda prästerna till ungefär 5,000 kronor samt åt kontraktsprostarna till omkring 16,000 kronor årligen. Sistnämnda tre belopp, tillhopa omkring 66,000 kronor, komma, såsom förut angivits, i sin helhet att belasta kyrkofonden.

En tillfällig löneförbättring för prästerskapet av den omfattning, kommittén här förut ansett sig böra förorda, skulle således, sedan samtliga pastorat blivit föremål för ny löneregleryng, komma att åsamka kyrkofonden ökade utgifter med tillhopa omkring 1,044,000 kronor årligen.

I sitt förut omförmälda, den 17 december 1917 avgivna utlåtande i fråga om krigstidstillägg och krigstidshjälp åt prästerskapet i nyreglerade pastorat framlade kommittén redogörelse för en av kommittén verkställd ingående undersökning rörande kyrkofondens bärighet. Till denna redogörelse, vilken återgivits i förutnämnda proposition till 1918 års lagtima riksdag nr 286 sid. 34—50, tillåter sig kommittén nu hänvisa. Det torde vara tillräckligt att från redogörelsen allenast erinra därom, att med utgångspunkt från då kända eller beräkneliga omständigheter och med frånseende av då förhandenvarande eller motsedda abnorma förhållanden kyrkofondens årliga överskott utöver dess då lagligen åliggande förpliktelser beräknats för år 1920 uppgå till minst

2,000,000 kronor och för år 1925 till minst 3,000,000 kronor. Vidare torde få erinras därom att särskilt till följd av de av krigstidsförhållandena framkallade synnerligen höga virkespriserna fondens överskott utöver de ordinarie utgifterna under åren 1917 och 1918 vida överstigit vad som 1917 beräknats.¹ Såsom framgår av vad kommittén meddelat å sidan 34 i sitt underdåniga betänkande den 6 mars 1919 angående krigstidsunderstöd under ecklesiastikåret 1919—1920 åt ordinarie präster i nyreglerade pastorat m. fl. prästmän, har en av kommittén verkställd förnyad granskning av de beräkningar, som lågo till grund för 1917 års beräkning, givit vid handen, att kyrkofonden med största sannolikhet skulle för framtiden förmå att till förhöjande av prästerskapets reglerade löner bära en utgift nära dubbelt så stor som den år 1917 beräknade. Då den tillfälliga löneförbättringen, såsom förut framhållits, föreslagits skola utgå med förtursrätt före dyrtidsunderstödet, lära således inga betänkligheter med hänsyn till kyrkofondens ekonomi kunna möta mot att bevilja dylik löneförbättring.

Såsom en omedelbar följd av den ovan ifrågasatta tillfälliga löneförbättringen för kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat torde böra ifrågasättas en förhöjning i de enligt nådiga förordningen den 18 april 1914 utgående *vikariearvodena*.

*Förhöjning i
vikarie-
arvodena.*

I detta hänseende torde allenast böra hänvisas till att det ur dyrtidens synpunkt synes fullt befogat att höjning i vikariearvodet äger rum, likasom det ej kan anses obilligt att en adjunktstagare, vilken ju själv åtnjuter löneförbättring, får avstå en del härav till sin vikarie. Någon betänklighet torde ej heller föreligga mot att ålägga kyrkofonden ökad utgift i de framdeles jämförelsevis sällan förekommande fall, då

¹ Kommittén beräknade — under stark reservation för beräkningens riktighet med hänsyn till de undantagsförhållanden, vartill krigsåren givit anledning — behållna skogsförsäljningsmedlen för år 1925 och därefter till i medeltal icke understigande 2,250,000 kronor. Samtidigt beräknades kostnaden för skogsindelning och skogsskötsel till 700,000 kronor, vadan behållna inkomsten av skogarna uppskattades till minst 1,550,000 kronor. Enligt statskontorets från trycket utgivna utdrag av de under statskontorets förvaltning stående fonders och diverse medels räkenskaper, uppgingo kyrkofondens inkomster av skogsförsäljningsmedel till 6,356,065 kronor 3 öre år 1917 och 6,524,144 kronor 43 öre år 1918, i vilka belopp dock angivits ingå avsevärda belopp, som utgöras av vederbörande boställshavares andelar i behållen skogsavkastning, vilka andelars storlek icke kunnat exakt bestämmas med ledning av för fondbyrån tillgängligt material. Efter avdrag av kostnaden för skogsförvaltning och skogsvård, respektive 291,887 kronor 42 öre och 1,604,166 kronor 98 öre, utgjorde behållna skogsinkomsten 6,064,177 kronor 61 öre år 1917 och 4,919,977 kronor 45 öre år 1918.

Enligt nämnda utdrag uppgick kyrkofondens behållning den 1 januari 1914 till 8,140,888 kronor 24 öre samt vid 1918 års slut till 21,094,824 kronor 78 öre.

vikariearvode skall gäldas av fonden. Tillika torde få erinras därom, att tanken på ökad vikariatsersättning vunnit godkännande i avseende å statens befattningshavare (prop. nr 326, statsrådsprotokollet sid. 83 och 84).

*Erforderliga
lag- o. författ-
ningsbestäm-
melser.*

Genom lagen om kyrkofond den 9 december 1910 hava angivits de särskilda utgifter, som skola eller få bestridas av kyrkofondens medel. Utan ändring i eller tillägg till denna lag kunna fondens medel icke användas för andra än där angivna utgifter.

Med stöd av 6 § 7 mom. nämnda lag, jämfört med 12 § löne-regleringslagen, möter intet hinder för Eders Kungl. Maj:t att med anlitande av kyrkofondens medel tillgodose *det extra ordinarie prästerskapets* behov av löneförbättring (de s. k. ständiga adjunkterna i nyreglerade pastorat härvid dock undantagna) på det sätt att förordnande meddelas om en förhöjning i det arvode, som skall utgå till varje tjänstgörande adjunkt eller i det anslag, som enligt 6 § 8 mom. kyrkofondslagen beviljas extra ordinarie präst för särskild prästerlig tjänstgöring. Likaledes har Eders Kungl. Maj:t befogenhet att besluta om förhöjning i vikariearvodet.

Däremot innefattar kyrkofondslagen med dess nuvarande lydelse hinder för beviljande av tillfällig löneförbättring såväl åt *ordinarie präster*, för vilka löne reglering enligt nya lagen trätt i tillämpning, och till dem, som under s. k. långvakans uppehålla befattning i sådant pastorat, som ock åt s. k. *ständiga adjunkter* i pastorat av nyssnämnda beskaffenhet och åt *kontraktsprostar*.

För att kunna ur kyrkofonden bereda ordinarie präster, långvakans- präster, ständiga adjunkter och kontraktsprostar, varom nu är fråga, tillfällig löneförbättring, varder alltså nödigt att i samma ordning, vari *kyrkofondslagen* tillkommit, meddela stadgande av innebörd att av kyrkofonden må utgöras tillfällig löneförbättring till präster, som nu sagts.

Vidare kräves för genomförande av förslaget att tillförbinda pastoraten skyldighet att bidraga till löneförbättringens utgörande ändring i eller tillägg till *löne regleringslagen*.

För den sålunda ifrågasatta lagstiftningen fordras hänvändelse till såväl riksdag som kyrkomöte, vilka båda representationer deltaga i stiftandet av de lagar, som gälla på området. Denna hänvändelse kan synas böra ske årligen, enär frågan om tillfällig löneförbättring, i likhet med vad avsikten synes vara beträffande motsvarande löneförbättring för statstjänstemännen, torde böra komma under omprövning varje år, intill dess definitiv löne reglering må varda genomförd. Enär allmänt kyrkomöte behöver hållas allenast vart femte år, är det uppenbarligen,

med hänsyn särskilt till kostnaden för årliga dylika möten, önskvärt att undvika en så beskaffad ordning. Enahanda fråga var under behandling, då förslaget om beredande av krigstidsunderstöd åt präster förelåg; och den utväg, varav man begagnade sig för undvikande av årliga kyrkomöten för sistnämnda ändamål, torde även kunna anlitas i det nu föreliggande fallet.

Enligt kommitténs tanke bör alltså för omförmälda syftes vinnande, med förebild av lagen den 30 augusti 1918 angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat m. fl., stiftas lag innefattande bestämmelser angående nu ifrågavarande kyrkoherdars, komministrars, ständiga adjunkters och kontraktsprostars rätt till tillfällig löneförbättring samt om sättet för löneförbättringens gäldande.

Vidare torde böra av Eders Kungl. Maj:t utfärdas särskilda föreskrifter för tillämpning av sagda lags bestämmelser.

I dessa senare föreskrifter torde ock böra sammanföras erforderliga stadganden om tillfällig löneförbättring åt andra extra ordinarie präster än ständiga adjunkter samt om förhöjning i de enligt förordningen den 18 april 1914 utgående vikariearvodet.

Kommittén har i anslutning till det ovan sagda upprättat de författningsförslag, vilka såsom bilagor 1 och 2 finnas bifogade förevarande betänkande.

Utöver vad i det föregående yttrats rörande författningarnas innehåll torde kommittén hava anledning att göra allenast efterföljande erinringar.

Åt 2 § i förslaget till lag angående tillfällig löneförbättring åt präster i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster torde givas sådan avfattning att dylik löneförbättring skall kunna beviljas ifrågavarande präster även för det fall att den tillfälliga löneförbättring, som nu utgår till stora grupper av statens befattningshavare, utbytes mot en genom definitiv lönereglering bestämd löneförhöjning. En sådan lönereglering för statens befattningshavare lärer ju böra tagas i beräkning, helst ett steg i denna riktning tagits genom den genomförda löneregleringen för kommunikationsverken. — Därest under den tid den föreslagna lagen kommer att äga tillämpning en mera allmän lönereglering för statens befattningshavare varder vidtagen, torde emellertid frågan huruvida även för prästernas del den tillfälliga löneregleringen bör utbytas mot en stadigvarande sådan böra upptagas till prövning.

I det nu föreliggande fallet torde ej böra ifrågakomma någon bestämmelse motsvarande den som i 5 § i ovannämnda lag den 30

Speciell motivering.

augusti 1918 intagits till förekommande av att mer än kyrkofondens överskott för vederbörande år tages i anspråk för ändamålet. Skälet härtill är att den åtgärd, varom nu är fråga, har egenskap av en av dyrtiden framtvingen provisorisk löne reglering, varför den föreslagna löneförbättringen är av enahanda beskaffenhet som den lön till vilken den ansluter sig. På grund härav och då dessutom vid beloppets bestämmande hänsyn tagits därtill att, efter vad ovan omnämnda beaktningar givit vid handen, kyrkofonden mäktar bestrida, jämte fonden eljest åliggande utgifter vilka ej äro av beskaffenhet att bära ifrågakomma först efter den nu föreslagna tillfälliga löneförbättringen, jämväl de ytterligare utgifter, som föranledas av löneförbättringen, torde bestämmelsen om löneförbättringens utgående för vart år, för vilken den beviljas, göras ovillkorlig.

I § 2 mom. 2 av förslaget till *kungörelse om tillfällig löneförbättring under ecklesiastikåret 1920—1921 åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster m. m.* har intagits en bestämmelse, som ansluter sig till vad i mom. 6 i kungörelsen den 27 juni 1919 angående tillfällig löneförbättring under år 1919 för viss personal inom den civila statsförvaltningen föreskrivits beträffande lärare, som på grund av donation m. m. åtnjuta högre inkomst å tjänsten än den avlöning, som eljest i allmänhet tillkommer motsvarande befattningshavare. Det har nämligen syntts kommittén härmed överensstämmande att, där innehavare av prästerlig tjänst på vissa grunder uppbär inkomst utöver lönen, den tillfälliga löneförbättringen icke skall utgå med högre belopp än att densamma jämte vad som tillkommer vederbörande utöver lönen uppgår till sammanlagt det maximum, som är stadgat för löneförbättringen.

Den sålunda föreslagna bestämmelsen föranleder vissa detaljföreskrifter i § 4 mom. 1 samt § 5 mom. 2.

Bestämmelsen i § 4 avser att reglera befattningshavares rätt till löneförbättring för det fall att han samtidigt innehar flera prästerliga tjänster av här ifrågavarande beskaffenhet. Vid paragrafens avfattning har hänsyn tagits därtill att i vissa fall vid förening av tjänster befattningshavaren icke får från mer än ena tjänsten åtnjuta sådan inkomst, varmed skulle vara förenad rätt till löneförbättring. Detta är i regel förhållandet med ordinarie präst (vartill såsom förut nämnts hänförs långvakansvikarie), som förordnats att jämte egen tjänst uppehålla annan befattning eller annan i hans tjänst biträda. Det sagda gäller även adjunkt i egentlig bemärkelse, som uppehåller två befattningar; för honom är det som förut sagts ordnat så att han i dylik händelse åtnjuter

förhöjning i adjunktsarvodet, och på denna förhöjning skulle han enligt stadgandet i förslaget § 2 mom. 3 vara berättigad att räkna löneförbättringen.

I § 5 mom. 3 har föreslagits stadgande för det fall att präst samtidigt innehar annan tjänst, samt denna senare tjänst varit föremål för löneroglering år 1918 eller senare och dessutom är av beskaffenhet att tillfällig löneförbättring, som före omreglingen fått å densamma åtnjutas, därefter upphört. Härvid har kommittén närmast haft i tankarna folkskollärarebefattning. Tillika har kommittén föreställt sig möjligheten av att innan giltighetstiden för den ifrågasatta kungörelsen kommer att gå till ända definitiv löneroglering beträffande annan kår, varav någon medlem innehade prästerlig tjänst, bleve genomförd. I dessa fall har det syntts kommittén riktigt att löneförbättring icke finge beräknas för den prästerliga tjänsten. För folkskollärarna har den genom lönerogleringen vidtagna löneförhöjningen uppgått till det belopp, som föreslagits såsom maximum för den till präst utgående löneförbättringen; och det torde icke vara oantagligt att lönerogleringar även på andra områden skulle giva motsvarande resultat.

Den i § 7 föreslagna föreskriften om åliggande för domkapitlet att fastställa de belopp, vilka såsom tillfällig löneförbättring skola tillkomma ordinarie präster och ständiga adjunkter, har syntts påkallad med hänsyn särskilt till de fall då avkortad löneförbättring skall utgå, varom domkapitlet säkrast vet besked, men även för erhållande av större trygghet för att i varje fall tjänst innehavaren varder hänförd till rätt grupp.

Uppdraget enligt § 9 att beräkna och fastställa storleken av de belopp, vilka såsom tillfällig löneförbättring skola tillkomma andra extra ordinarie präster än ständiga adjunkter, kan givetvis ej anförtros åt annan än domkapitlet, dock med länsstyrelsen förbehållen granskningsskyldighet.

I § 14 av kungörelsen den 16 juli 1919 angående dyrtidsunderstöd under ecklesiastikåret 1919—1920 åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat m. fl. har lämnats föreskrift för det fall att pastorat på grund av det dyrtidsunderstöd, som jämlikt domkapitlets beslut tillkommer pastoratets prästerskap, behöver i större omfattning än som annars skulle hava ägt rum *antingen* använda avlöningsmedel, å vilka uppkommande överskott skall enligt 3 § 5 mom. lagen om kyrkofond ingå till nämnda fond, *eller* taga i anspråk skogsförsäljningsmedel, vilka utgöra avlöningstillgång i pastoratet enligt 19 § 4 mom. lagen om reglering av prästerskapets avlöning, *eller* göra anspråk på sådan ersättning för församlingsavgifter, vilken utgår jämlikt 21 § sist-

nämnda lag. I sådant fall skulle nämligen vederbörande kyrkoråd, efter ingången av oktober månad 1919, upprätta och till kontraktsprosten för granskning i två exemplar översända särskild uppgift av beskaffenhet, som omförmäles i kungörelsen den 24 juli 1914 angående utbetalning från kyrkofonden av vissa anslag till prästerskapets avlöning m. m. Denna bestämmelse torde uppenbarligen hava föranletts därav att kungörelsen i fråga utkommit så sent, att bestämmelserna om dyrtidsunderstödet utgörande icke voro kända, då den i kungörelsen den 24 juli 1914 föreskrivna uppgiften skulle för år 1919 avgivas, nämligen i maj månad sagda år, utan en förnyad uppgift vore behöflig för att reglera förhållandet mellan pastoratet och kyrkofonden. Visserligen kan det inträffa att den i föreliggande förslag avsedda kungörelsen ej hinner utkomma så tidigt att den tillfälliga löneförbättringen kan beaktas i den uppgift, som jämlikt kungörelsen den 24 juli 1914 skall avgivas under maj månad 1920; men även om så skulle ske synes ej nödigt att i den blivande kungörelsen intaga en bestämmelse motsvarande den i § 14 av kungörelsen den 16 juli 1919 förekommande. Genom en den 31 oktober 1919 utfärdad kungörelse har nämligen ålagts kyrkoråden att under alla förhållanden efter varje ecklesiastikårs slut avlämna en ny uppgift av beskaffenhet som omförmäles i kungörelsen den 24 juli 1914 men med iakttagande av de förändringar, som under året inträtt, bland annat den att prästerskapets avlöning av en eller annan orsak utgått med annat belopp än som i den första uppgiften angivits. Det med nyssnämnda § 14 avsedda syftet är således tillgodosett genom en allmän bestämmelse. Givetvis kan det lända pastorat till förfång att först efter ecklesiastikårets utgång få sitt mellanhavande med kyrkofonden reglerat. Det lär ej heller vara pastoratet förmenat att även under mellantiden mellan de båda stadgade uppgifternas avgivande kunna genom insändande av en ytterligare uppgift utfå från kyrkofonden vad pastoratet må hava att från fonden bekomma; men att genom ett uttryckligt stadgande betunga myndigheterna med en tredje dylik reglering har förefallit kommittén olämpligt.

Med hänsyn till den tillfälliga löneförbättringens egenskap att vara en tillhörighet till lönen torde i den föreslagna kungörelsen icke vara erforderlig bestämmelse, motsvarande den i § 9 av kungörelsen den 16 juli 1919 meddelade angående den avliden befattningshavares tjänstårs- och nådårsberättigade sterbhusdelägare tillkommande rätten till dyrtidstillägg.

För att präst, som vikarierar för ordinarie befattningshavare vilken på grund av vissa inkomster utöver lönen eller av annat skäl får vid-

kännas avdrag å den tillfälliga löneförbättringen, icke måtte i avseende å vikariearvodets storlek komma i sämre ställning än andra vikarier, har i § 12 meddelats bestämmelse av innehåll att i sådant fall vikariearvodet skall beräknas å det belopp, varmed löneförbättringen skolat enligt § 2 mom. 1 utgå, därest avdrag ej skolat ske.

På grund av vad sålunda i ärendet anförts hemställer i underdånighet kyrkofondskommittén det täcktes Eders Kungl. Maj:t för beredande av tillfällig löneförbättring åt präster, som i det föregående angivits, föreslå riksdagen och kyrkomötet antagande av förslag till lag angående tillfällig löneförbättring åt präster i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster av den lydelse efterföljande bilaga 1 utvisar;

*Kommitténs
hemställan.*

och lärer Eders Kungl. Maj:t, i händelse av bifall härtill, vilja utfärda särskilda föreskrifter för tillämpning av sagda lags bestämmelser samt om förhöjning i vikariearvoden.

Stockholm den 17 november 1919.

Underdånigst

JOHAN WIDÉN

HUGO TIGERSCHIÖLD.

CASTEN VON OTTER.

Förslag

till

Lag

angående tillfällig löneförbättring åt präster i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster.

1 §.

Till kyrkoherdar och komministrar, för vilka lönereglering enligt lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 trätt i tillämpning, skall jämlikt av Konung, riksdag och kyrkomöte beslutade grunder samt enligt av Konungen utfärdade närmare bestämmelser utgå tillfällig löneförbättring för ecklesiastikåret 1920—1921.

Lag samma vare beträffande extra ordinarie präster, vilkas avlöningsförmåner bestridas på sätt i 14 § 3 mom. nyssnämnda lag sägs, ävensom kontraktsprostar, vilka uppbära arvode, bestämt enligt de i 17 § omförmälda lag stadgade grunder.

2 §.

För tiden efter ecklesiastikåret 1920—1921 skall, där löneförbättring av tillfällig eller stadigvarande beskaffenhet beviljats statens befattningshavare, tillfällig löneförbättring, jämlikt av Konungen och riksdagen beslutade grunder och enligt av Konungen utfärdade närmare bestämmelser, utgå till de i 1 § omförmälda präster.

3 §.

Tillfällig löneförbättring åt kyrkoherdar, komministrar och extra ordinarie präster, varom nu är stadgat, skall för varje pastorat, så vitt angår dess prästerskap, bestridas, i den mån sådant erfordras, medelst församlingsavgifter och övriga till prästerskapet anslagna avlöningstillgångar på sätt och i den ordning 11 § första mom. samt 19 och 20 §§

lagen om reglering av prästerskapets avlöning stadga. Har för bestri-
dande av, jämte avlöning, tillfällig löneförbättring åt nu nämnda präster
såsom församlingsavgifter inom pastoratet utdebiterats sammanlagt större
belopp än som motsvarar sex öre för varje helt eller påbörjat tiotal
kronor av pastoratets hela inkomstbelopp, beräknat som i 19 § 1 mom.
nämnda lag sägs, skall ersättning av kyrkofondens medel beredas pasto-
ratet för det överskjutande beloppet, i den ordning 21 § samma lag
stadgar.

4 §.

Tillfällig löneförbättring åt kontraktsprostar gäldas från kyrko-
fonden.

5 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpning av denna
lag, meddelas av Konungen.

Förslag

till

**kungörelse om tillfällig löneförbättring under eklestastikåret 1920—1921
åt kyrkoherdar och komminister i nyreglerade pastorat samt åt
kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster m. m.**

§ 1.

Nedan angivna prästerliga befattningshavare äga för eklestastikåret 1920—1921 uppbära *tillfällig löneförbättring*, nämligen

1) *kyrkoherdar och komminister* (såväl ordinarie befattningshavare som s. k. långvakansvikarier), för vilka löne reglering, fastställd enligt lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 (nr 141, sid. 27) trätt i tillämpning, med undantag likväl av professorer och lektorer, som äro kyrkoherdar i prebendepastorat;

2) i nyreglerade pastorat anställda extra ordinarie prästmän, vilkas avlöningsförmåner bestridas på sätt i 14 § 3 mom. nyssnämnda lag omförmåles (s. k. *ständiga adjunkter*);

3) extra ordinarie prästmän, vilkas arvoden utgå jämlikt 1 § 3 mom. förordningen den 18 april 1914 (nr 40) angående reglering av det extra ordinarie prästerskapets avlöning m. m. (*adjunkter i egentlig bemärkelse*);

4) extra ordinarie prästmän, vilkas arvoden utgå enligt 6 § 8 mom. lagen om kyrkofond den 9 december 1910 (nr 141, sid. 37), (*kontraktssadjunkter, järnvägspräst*); samt

5) *kontraktsprostar*, vilka uppbära arvode, bestämt enligt de i 17 § lagen om reglering av prästerskapets avlöning stadgade grunder.

§ 2.

Mom. 1. Den tillfälliga löneförbättringen utgår, för år räknat, till *kyrkoherde och komminister* med 650 kronor om den av Konungen

jämlikt 3 och 4 §§ lagen om reglering av prästerskapets avlöning fastställda kontanta lönen icke uppgår till 4,000 kronor, med 700 kronor om den kontanta lönen uppgår till 4,000 kronor men icke till 5,500 kronor, med 750 kronor om den kontanta lönen uppgår till 5,500 kronor men icke till 7,000 kronor, samt med 800 kronor om den kontanta lönen uppgår till eller överstiger 7,000 kronor.

Mom. 2. Åtnjuter kyrkoherde eller komminister på grund av donation av enskild särskild förmån utöver lönen, på sätt omförmäles i 7 § lagen om reglering av prästerskapets avlöning, eller uppbär han utöver lönen inkomst av prästänkesäte, eller har församling jämlikt 10 § sagda lag beviljat honom förhöjning i lönen, skall den tillfälliga löneförbättringen icke utgå med högre belopp än att den tillsammans med det belopp, som, på sätt nyss är sagt, tillkommer vederbörande utöver lönen, uppgår till 800 kronor. Vid avgörande av frågan om tillfällig löneförbättring för sådan präst skall, där ej inkomsten utöver lönen är bestämd till visst belopp i penningar, denna löneinkomst beräknas till belopp, utgörande medeltalet för de fem ecklesiastikären 1914—1919 eller, därest inkomsten ej åtnjutits under hela denna tid, för det mindre antal år, varunder densamma utgått.

Mom. 3. Till *extra ordinarie präst*, som avses i § 1 mom. 2 och 3, utgår den tillfälliga löneförbättringen med 15 procent å *adjunktsarvodet* (såväl grundbelopp som ålderstillägg och förhöjning i arvode på grund av tjänstgöring vid två ordinarie befattningar), dock högst 300 kronor, samt till i § 1 mom. 4 omförmäld *extra ordinarie präst* med 15 procent å hans av Konungen fastställda arvode, dock högst 470 kronor årligen.

Mom. 4. För *kontraktsprost* utgör den tillfälliga löneförbättringen ett belopp motsvarande 25 procent å det arvode Konungen för honom fastställt.

§ 3.

För befattningshavare, som åtnjuter tjänstledighet med skyldighet att avstå den med befattningen förenade lönen eller arvodet eller del därav, skall den tillfälliga löneförbättringen för ifrågavarande tid minskas i förhållande till minskningen i det avlöningsbelopp, varpå löneförbättringen är beräknad.

Belopp, varmed löneförbättring sålunda skall minskas, uppbäres av vikarien, i den mån icke i § 4 eller 5 annorlunda stadgas.

§ 4.

Mom. 1. Därest befattningshavare under hela eller någon del av ecklesiastikåret samtidigt för två eller flera befattningar av i § 1 mom. 1, 2 eller 4 angiven beskaffenhet uppbär lön eller arvode, varå tillfällig löneförbättring jämlikt § 2 mom. 1 eller 3 må åtnjutas, äger befattningshavaren för ifrågavarande tid icke uppbära löneförbättring för nämnda befattningar till högre belopp än att sammanlagda löneförbättringen för år räknat uppgår, för kyrkoherde och komminister till 800 kronor eller det lägre belopp, som må föranledas av bestämmelsen i § 2 mom. 2, samt för extra ordinarie präst till 600 kronor. Av denna löneförbättring skall å var tjänst komma så stor del, som å tjänsten belöper efter förhållandet mellan de belopp, vartill de särskilda löneförbättringarna skulle hava uppgått utan de avdrag, varom ovan nämnts.

Mom. 2. Kyrkoherde, som tillika är kontraktsprost, åtnjuter den för prostbefattningen utgående löneförbättringen oavkortad.

§ 5.

Mom. 1. I § 1 mom. 1—4 angiven prästerlig befattningshavare, som under hela eller någon del av ecklesiastikåret samtidigt innehar annan tjänst, vid vilken han är berättigad att av statsmedel uppbära tillfällig löneförbättring, äger för ifrågavarande tid icke uppbära tillfällig löneförbättring enligt denna kungörelse till högre belopp än att sammanlagda löneförbättringen för honom uppgår för år räknat till 800 kronor i fråga om kyrkoherde och komminister samt 600 kronor i fråga om extra ordinarie präst.

Mom. 2. Är med den prästerliga tjänsten förenad inkomst utöver lönen, varför, på sätt i § 2 mom. 2 sägs, avdrag vid löneförbättringens beräkning skall ske, eller är den andra tjänsten av beskaffenhet att jämlikt gällande bestämmelser angående tillfällig löneförbättring för personal inom den civila statsförvaltningen avdrag å löneförbättringen skall äga rum på grund därav att med tjänsten äro förenade högre inkomster än den avlöning, som eljest i allmänhet tillkommer motsvarande befattningshavare, skall enahanda avdrag göras vid beräkning av de i mom. 1 angivna beloppen 800 kronor och 600 kronor.

Mom. 3. Har den i mom. 1 omförmälda senare tjänsten varit föremål för lönereglering år 1918 eller därefter, och är tjänsten tillika av beskaffenhet att tillfällig löneförbättring, som före omregleringen fått

å densamma åtnjutas, därefter upphört, äger befattningshavaren icke åtnjuta tillfällig löneförbättring enligt denna kungörelse.

§ 6.

Tillfällig löneförbättring åt kyrkoherdar och komministrar samt ständiga adjunkter gäldas av vederbörande pastorat med samma medel och i enahanda ordning, som om lön till kyrkoherde och komminister är stadgat.

§ 7.

Domkapitlet skall, så snart ske kan, fastställa det belopp, vilket såsom tillfällig löneförbättring tillkommer en var av de i § 6 omnämnda befattningshavare, samt översända uppgift å samma belopp dels till vederbörande kyrkoråd, dels ock till länsstyrelsen i det län, där pastoratet är beläget.

Därest under ecklesiastikårets lopp sådana förändringar i avseende å förening av tjänster äga rum, som inverka på beloppet av den för någon befattning utgående tillfälliga löneförbättringen, skall domkapitlet omedelbart meddela kyrkorådet och länsstyrelsen underrättelse om det förändrade belopp, varmed den tillfälliga löneförbättringen skall för befattningen utgå.

§ 8.

Tillfällig löneförbättring till andra i § 1 omnämnda extra ordinarie präster än ständiga adjunkter och till kontraktsprostar utgår ur kyrkofonden.

§ 9.

Storleken av de belopp, vilka såsom tillfällig löneförbättring tillkomma andra extra ordinarie präster än ständiga adjunkter, fastställas för varje kvartal av domkapitlet, varefter domkapitlet har att hos länsstyrelsen i det län, inom vilket befattningshavare tjänstgör, göra framställning om beloppens utbetalande, skoland därvid i tillämpliga delar gälla bestämmelserna i 11 § förordningen den 18 april 1914 angående reglering av det extra ordinarie prästerskapets avlöning m. m.

§ 10.

Den kontraktsprostarna tillkommande tillfälliga löneförbättringen fastställas av länsstyrelsen, varefter beloppen utbetalas i den ordning kungörelsen den 12 mars 1915 (nr 63) angående villkor för åtnjutande av de för kontraktsprostarna fastställda arvoden m. m. stadgar.

§ 11.

Vad i det föregående är sagt om domkapitel gäller även om Stockholms stads konsistorium, dock att konsistoriet skall till statskontoret lämna uppgift å de fastställda beloppen tillfällig löneförbättring eller göra framställning om deras utbetalning.

§ 12.

Under ecklesiastikåret 1920—1921 skall såsom *vikariearvode* utgå, utöver vad i 5 § 1 mom. samt 8 § förordningen den 18 april 1914 angående reglering av det extra ordinarie prästerskapets avlöning m. m. stadgas, ytterligare fem procent av den med befattningen förenade tillfälliga löneförbättringen; skolande härvid för det fall att avdrag å löneförbättringen äger rum på grund av stadgandena i § 2 mom. 2, § 4 mom. 1 eller § 5 vikariearvodet beräknas å det belopp, varmed löneförbättringen skolat enligt § 2 mom. 1 vid befattningen utgå, därest avdrag ej ägt rum.
